

**Стратегија развоја општине Пелагићево
за период 2021. - 2027. година**

Нацрт стратешке платформе

јуни, 2020. године

Садржај

1. Увод	3
1.1 Приступ изради стратегије развоја	3
2. Стратешка платформа	5
2.1 Ситуациона анализа	5
а) Географски положај, природне и климатске карактеристике	5
б) Демографске карактеристике и кретања укључујући стање дијаспоре	7
в) Преглед стања и кретања у локалној економији укључујући и потенцијале и учешће дијаспоре	10
г) Преглед стања и кретања на тржишту рада.....	18
д) Преглед стања и кретања у области друштвеног развоја.....	21
ђ) Стање јавне инфраструктуре и јавних услуга	32
е) Стање просторно планске документације.....	40
ж) Анализа буџета и пројекције средстава за финансирање реализације стратегије развоја	41
2.2 SWOT анализа и стратешко фокусирање	44
2.3 Визија развоја и стратешки циљеви, са индикаторима.....	47

1. Увод

Стратегијом интегрисаног развоја општине Пелагићево дефинисани су будући правци развоја за период 2021-2027. година. Сврха овог стратешко-планског документа је да се утврди општи оквир за укључивање свих релевантних актера на подручју општине Пелагићево (представника јавног, приватног и невладиног сектора) и њихово заједничко дјеловање, како у домену економског и друштвеног развоја, тако и по питању заштите и унапређења животне средине. Сходно томе општинска администрација је препознала процес стратешког планирања као један од најважнијих инструмената у провођењу своје основне улоге, а то је управљање развојем локалне заједнице што, између осталог подразумејева, константно унапређење пословног и институционалног амбијента, јачање локалне економије, развијање партнерских односа са цивилним и приватним сектором те повезивање са другим јединицама локалне самоуправе ради реализације заједничких циљева.

Визија развоја и стратешки циљеви развоја општине Пелагићево дефинисани су за период до 2027. године чиме је осигурана временска усклађеност са динамиком развојног планирања у ЕУ и ЕУ терминологијом и циклусом планирања, што је у складу са закључцима Радне групе за утврђивање концепта унапређења система стратешког планирања и управљања развојем у Републици Српској. Стратешки документ у свом оперативном дијелу садржи и преглед приоритета и мјера као конкретних одговора на уочене изазове будућег развоја локалне заједнице.

1.1 Приступ изради стратегије развоја

Стратегију развоја општине Пелагићево је припремио Општински развојни тим уз техничку и стручну подршку обезбијеђену кроз Пројекат интегрисаног локалног развоја (ИЛДП) у оквиру Развојног програма Уједињених нација - УНДП-а. Сам процес израде Стратегије слиједио је принципе отворности и партиципативности што је подразумевало и успостављање локалног партнерства за развој у виду Партнерске групе. Чланови радних тијела и остали заинтересовани учесници су имали могућност да укључивањем у процес израде Стратегије, те кроз предлагање конкретних мјера и пројеката, пруже вриједан допринос како би овај документ био што квалитетнији те како би у највећој могућој мјери био одраз стварних потреба становника општине Пелагићево.

Полазну основу за дефинисање кључних праваца будућег развоја општине Пелагићево представља стратешка платформа која обухвата сажетак ситуационе анализе, стратешке фокусе, визију развоја и стратешке циљеве који одговарају претходно утврђеним фокусима будућег развоја општине Пелагићево. Изради Стратегије се приступило с настојањем да се на темељу свеобухватне анализе створи квалитетна подлога за промишљање о будућим правцима развоја. У оквиру тог процеса идентификоване су кључне снаге и слабости те су исте стављене у шири контекст прилика и пријетњи са којима се општина Пелагићево суочава. На бази урађене ситуационе анализе и стратешке платформе дефинисани су приоритети будућег развоја, посебно у областима економије, друштвеног развоја и заштите животне средине, након чега су даље разрађени конкретне мјере и пројекти.

Израдом стратешке платформе истовремено је инициран и консултативни процес који је трајао све до финализације стратешког документа и приједлога листе пројеката која је усаглашена са приоритетима и мјерама у оквиру дефинисаних стратешких циљева. Финална фаза израде документа је подразумевала израду конкретног оперативног плана уз дефинисање финансијске конструкције предложених пројеката и носиоца одговорности за њихову имплементацију, укључујући и план развоја организационих и људских потенцијала

локалне управе како би се надзор над имплементацијом стратешког документа осигурао у пуном капацитету.

Приликом израде Стратегије водило се посебно рачуна о тзв. хоризонталној и вертикалној усклађености Стратегије са секторским стратегијама као и са планским документима на вишим нивоима. Такође, водило се рачуна и о стратешким документима сусједних градова и општина како би се искористиле могућности за бољу међуопштинску сарадњу и привлачење инвестиција. Нарочита пажња је посвећена оним областима и питањима која се међусобно снажно испреплићу а неодвојиви су дио концепта одрживог развоја, прије свега питања боље укључености осјетљивих друштвених група, уважавања аспекта родне равноправности као и области руралног развоја. Током припреме стратешког документа узети су у разматрање и шири развојни правци успостављени кроз нацрт Оквира одрживог развоја у БиХ на начин да је провјерена усаглашеност ове Стратегије са утврђеним приоритетима и покретачима одрживог развоја чиме се настојидати допринос у постизању и праћењу општих циљева за Босну и Херцеговину из Агенде 2030.

2. Стратешка платформа

2.1 Ситуациона анализа

а) Географски положај, природне и климатске карактеристике

Пелагићево је општина која се налази у срцу Посавине, односно, сјевероисточном дијелу Републике Српске и Босне и Херцеговине. Својом територијом простира се на површини од 121,19 км². Смјештена је на простору између 44° 50' 5" и 44° 57' 23" географске ширине, те 18° 25' 16" и 18° 37' 0" географске дужине. Општина је формирана 14. септембра 1992. године од дијела предратне општине Градачац, а име је добила по Васи Пелагићу, познатом револуционару и просветитељу који је рођен 1838. године у тадашњем Горњем Жабару. Територија општине Пелагићево са западне стране граничи са општином Градачац у Федерацији Босне и Херцеговине, са Дистриктом Брчко на југоистоку, док у Републици Српској граничи са општином Шамац на сјеверу, општином Доњи Жабар на истоку и са општином Модрича на западу.

Слика 1: Положај општине Пелагићево

Повољан географски положај општине осликавају близина и добра повезаност са другим регионалним центрима. Сједиште општине је удаљено од Брчког 18 км, Шамца 30 км, а Градачаца 17 км. Исто тако, релативно су близу значајни регионални центри попут Жупање У Републици Хрватској која је удаљена од општине Пелагићево неких 30 км, и Тузле (око 50 км). Општина је готово подједнако удаљена од Бањалуке и Сарајева (око 180 км), од Београда, око 210 км, док удаљеност до Загреба износи неких 270 км.

Кроз подручје општине пролази магистрални пут Орашје – Тузла, као и регионални путеви: Пелагићево –

Градачац, Градачац – Шамац и Обудовац – Трамошница. Удаљеност од магистралног пута Бања Лука – Бијељина је 5 километара. Удаљеност од најближег ауто – пута Београд – Загреб је 30 километара. Општина нема директну везу на жељезничку мрежу, од најближих жељезничких терминала у Брчком и Шамцу удаљена је 22, односно 30 км. Најближе ријечне луке налазе се у Брчком и Шамцу, а удаљене су 22 и 30 км. Најближи аеродроми су у Тузли, удаљен око 60 км, у Осијеку око 80 км, док је аеродром у Бања Луци удаљен неких 160 км. У непосредној близини општине Пелагићево, на њеном југоистоку, смјештена је и пијаца Аризона, значајан трговински центар у регији.

Према резултатима пописа из 2013. године општина Пелагићево је бројала 5.220 становника који живе у 1.787 домаћинстава. На територији општине формирано је десет мјесних заједница (МЗ Пелагићево Центар, МЗ Кладуша, МЗ Ћендићи, МЗ Блажевац, МЗ Поребрице, МЗ Самаревац, МЗ Леденице, МЗ Турић, МЗ Доња Трамошница и МЗ Горња Трамошница) а административно сједиште општине се налази у насељеном мјесту Пелагићево. Укупна дужина границе износи 90 км.

Када су у питању **природне карактеристике**, простор општине припада равничарском рејону са просјечном надморском висином од 95 метара, с тим да се висински појас изнад 100 метара надморске висине протеже углавном у југозападном дијелу општине, терасни је и карактеришу га делувилане глине, док је у сјевероисточном дијелу претежно равничарски рељеф, испод 100 метара надморске висине. Треба нагласити како подручје на којем се налази општина Пелагићево представља алувијалну раван ријеке Саве те присуство двије ријечне терасе управо свједочи о миграцији тока ријеке Саве. Својом миграцијом ријека Сава исталожила је велике наслаге алувијалног наноса у виду мирне седиментације што је условило алувијалну раван са малим микродепресијама и напуштеним коритима потока. У тим микродепресијама и данас су видљиви остаци бара и мртваја. Јужни и југозападни дио општине благо је издигнут о односу на остали дио општине, благо је брдовит гдје почиње издизање ободног дијела панонског басена. Од природних токова присутно је више поточића који имају углавном повремени карактер што је и очекивано с обзиром да је површински дио терена углавном слабо пропустан. Најдоминантнији природни токови су ријека Бријезница и ријека Прваковац. Планиметријски облик општине је у виду троугла.

Када су у питању **климатске карактеристике**, подручје Посавине, гдје је смјештена и општина Пелагићево, продужетак је Панонске низије и у њој влада умјерено континентална клима са изразито топлим љетима и хладним зимама када често дува хладан југоисточни вјетар. Падавина има довољно, а тло је углавном погодно за обраду те је на подручју општине пољопривреда заступљена у значајној мјери.

Треба ипак нагласити како су у току последњих 10 година на ширем подручју коме припада и општина Пелагићево превазиђени историјски апсолутни максимуми температуре ваздуха за јануар, фебруар, април, јун, јул, новембар, и децембар, док је у погледу апсолутних минималних температура ваздуха превазиђена само историјска апсолутна максимална вриједност за октобар месец. Такође је регистровано и повећање броја тропских дана и промјена у сезонској расподјели падавина. Десетогодишњи преглед климатских прилика узет је из метеоролошке станице у Модричи, а разматране су количине падавина, температура ваздуха, вјетар и друге метеоролошке појаве.

Табела 1: Количина падавина и релативна влажност (у милиметрима)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
51	55	52	76	103	153	73	67	50	70	72	81	901

Извор: Метеоролошка станица Модрича

Према подацима кишни фактор је 76,5 што представља однос падавина и температуре. Према томе Општина спада у влажну зону са просјечним падавинама од 901 mm годишње. Релативна влажност ваздуха варира од 75% до 80%, а средња годишња вриједност износи 76%, што се сматра повољним за вегетацију. На основу десетогодишњег посматрања климатских фактора утврђене су сљедеће температурне карактеристике кроз табеларни приказ средње мјесечне температуре:

Табела 2: Средње мјесечне температуре (у целзијусима)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
0,1	0,5	4,9	10,9	15,6	18,5	20,7	19,8	16,4	9,6	5,8	2,1	10,3

- Средња годишња температура ваздуха износи 10,3 °C
- Средња мјесечна температура не пада испод нуле

- Екстремна максимална температура има вриједност + 38 °С
- Екстремна минимална температура има вриједност - 33 °С

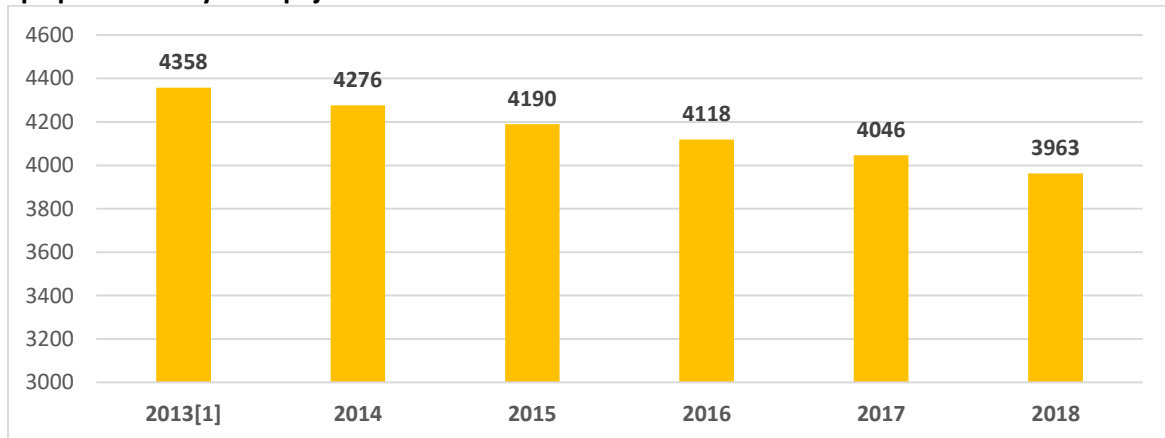
Дубина снијега ријетко прелази висину од 50 цм, у просјеку 1-5 дана, дубина снијега од 30 цм је 5-10 дана, од 10 цм је 35-45 дана. Међутим, неколико пута су пале екстремно високе количине снијега до 1 м. Може се рачунати да дебљи снијежни покривач траје 25 дана. Ружа вјетрова је сјеверозапад - југоисток, а најјачи вјетрови дувају из правца запад - сјеверозапад. Највећу средњу облачност имају зимску мјесеци у којима падне најмање оборина. Најсунчанији мјесеци су јул, август и септембар. Забиљежен је мали број дана са маглом и креће се од 23 до 58 дана, а вишегодишњи просјек је 34 дана у години. Градобитност је мала и јавља се 86 пута у 100 година.

Према резултатима климатских процјена у овом региону очекује се повећање интензитета киша кратког трајања, па је овај фактор неопходно узети у обзир при разматрању будућих мјера локалног економског развоја са фокусом на пољопривреду те приликом пројектовања и димензионирања грађевинских конструкција и хидротехничких објеката.

б) Демографске карактеристике и кретања укључујући стање дијаспоре

Како је у уводу већ поменуто, према резултатима посљедњег пописа из 2013. године на подручју општине је евидентирано 5.220 становника, док је према Републичком заводу за статистику Републике Српске на подручју општине Пелагићево у 2013. години евидентирано 4.358 становника. Процјена Републичког завода за статистику РС да је у 2018. години живјело 3.963. становника, што је за 395 становника (или 9%) мање у односу 2013. годину.

Графикон 1: Укупан број становника општине Пелагићево

Извор: Републички завод за статистику РС

Евидентан је проблем разлике у званичним подацима пописа становништва Агенције за статистику БиХ и Завода за статистику РС, чак за 862 становника. Уједно велики проблем представља и питање дијаспоре, која је због специфичне методологије пописа Владе Републике Српске, у значајној мјери изузета из укупног броја становника општине Пелагићево. Поред тога, велики изазов у процјени реалног броја становника представља чињеница да значајан број становника живи и ради на територији општине Пелагићево али су пријављени у Дистрикту Брчко, гдје је према интерном попису из 2016. године установљено да тај број чини укупно 1.476 становника. У прилог евидентном проблему везаног за попис становништва и изазовима у процјени реалног броја становника говоре и резултати прелиминарног пописа из 2013. године када је утврђено да општина Пелагићево има 7.332 становника, као и званични

подаци Републичке изборне комисије из 2020. године према којима је на подручју општине регистровано 4.777 пунољетних гласача.

У наредној табели дат је преглед старосне и полне структуре становништва општине Пелагићево према резултатима пописа из 2013. године, у односу на 2018. годину. Старосна структура становништва је значајан показатељ укупних потенцијала, посебно код планирања ресурса радно активног становништва и пројекције будућих демографских кретања. Према подацима приказаним у табели у општини Пелагићево живи највише становника старости 15-64 година а женски пол је у благој предности у односу на мушки. Међутим, просјечна старост становништва је повећана са 47,66 година у 2013. на 50,96 у 2018. години, што је значајно изнад просјека Републике Српске (у 2018. години просјечна старост становништва у РС била је 42,94 године). Вриједност индекса старења, као показатеља односа младог и старог становништва, је 277 што указује на демографску старост становништва. На сваких 100 становника старосне доби од 1-20 година долази 277 становника старосне доби преко 65 година. Из претходне табеле је такође видљиво да је учешће најмлађих (0-14 година старости) драстично опало, са 463 на 305 становника, што је смањење за једну трећину у периоду од само пет година!

Табела 3: Старосна и полна структура становника општине Пелагићево (однос 2013 – 2018.)

Старосна структура	2013		2018	
	М	Ж	М	Ж
0-14	234	229	158	150
15-64	1.438	1.280	1.116	1.125
65+	479	698	673	741
Укупно	2.151	2.207	1.947	2.016

Извор: Републички завод за статистику РС

Као кључни фактори који су утицали на неповољан демографски тренд могу се издвојити негативан природни прираштај и одлив становништва. Већ дужи временски период општина Пелагићево се суочава са негативним природним прираштајем (већим бројем умрлих у односу на рођене) што је приказано у наредној табели. Овдје је, ипак, неопходно напоменути како су званични статистички подаци о броју рођени додатно умањени обзиром на чињеницу да у општини Пелагићево не постоји породилиште те да се породи обављају и евидентирају у Дистрикту Брчко или на подручју других сусједних општина. Уколико се као индиректни показатељ узме број дјете која се сваке године уписују у основну школу онда се може процијенити да број рођених на подручју општине Пелагићево варира између 15 и 30 што је, опет, значајно мање у односу на број умрлих у току године.

Табела 4: Природни прираштај на подручју општине Пелагићево (2014 – 2018 година)

Година	Број рођених	Број умрлих	Природни прираштај
2014	2	63	-61
2015	2	61	-59
2016	2	45	-43
2017	3	64	-61
2018	6	86	-80

Извор: Републички завод за статистику РС

Константан тренд одласка становништва са подручја општине Пелагићево је други важан фактор утицаја на укупну демографску структуру. Из наредне табеле о унутрашњим миграцијама је могуће видјети да је највећа флукуација становништва између општине

Пелагићево и Дистрикта Брчко, што је и очекивано имајући у виду географску удаљеност од свега 18 километара.

Табела 5: Миграциона кретања становништва у општини Пелагићево (2014-2018. година)

Општина / година		Број досељених у општини Републике Српске				Број одсељених из општина Републике Српске				Миграциони салдо
		укупно	из ФБиХ	из БД	из других општина РС	укупно	у ФБиХ	у БД	у друге општине РС	
		1	2	3	4	5	6	7	8	
Пелагићево	2014	56	11	32	13	66	3	50	13	-10
	2015	53	18	24	11	93	18	65	10	-40
	2016	70	12	48	10	71	9	55	7	-1
	2017	62	16	40	6	100	15	72	13	-38
	2018	79	15	50	14	66	12	34	20	13

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Ипак, унутрашња миграциона кретања нису толико изражена колико вањске миграције и тренд одласка становништва са подручја општине Пелагићево у иностранство. Овај тренд је присутан већ дужи временски период. Попис становништва који је извршен 1991. године на целокупном простору БиХ, па тако и на подручју тадашње општине Градачац од дијела чије територије је настала данашња општина Пелагићево, не може се у потпуности користити за анализу кретања броја становника због чињенице што су у новој територијалној подјели поједине мјесне заједнице једним својим дијелом припале општини Пелагићево, а дијелом остале у општини Градачац. Међутим, процјене су на основу резултата тог пописа да је на простору данашње општине Пелагићево прије рата живјело више од 10.000 становника. Евидентно је да је у протеклом периоду, због великог одлива становништва, демографска структура општине Пелагићево измијењена. Истовремено, број становника општине Пелагићево који живе у иностранству је значајно порастао.

Табела 6: Процјена броја становника који живе у дијаспори – по мјесним заједницама

Насељено мјесто	Број становника према попису из 2013. године	Процјена броја лица који живе у иностранству – 2020. година
Блажевац	344	130
Горња Трамошница	450	627
Горње Леденице	671	669
Доња Трамошница	48	115
Доње Леденице	66	260
Њивак	207	280
Орлово Поље	2.529	310
Пелагићево	354	95
Порембрице	136	12
Самаревац	405	353
Турић	5.220	2.853
УКУПНО	344	130

Извор: резултати Пописа становништва из 2013. године и процјене на бази добијених података из мјесних заједница и из црквених евиденција током 2019. године

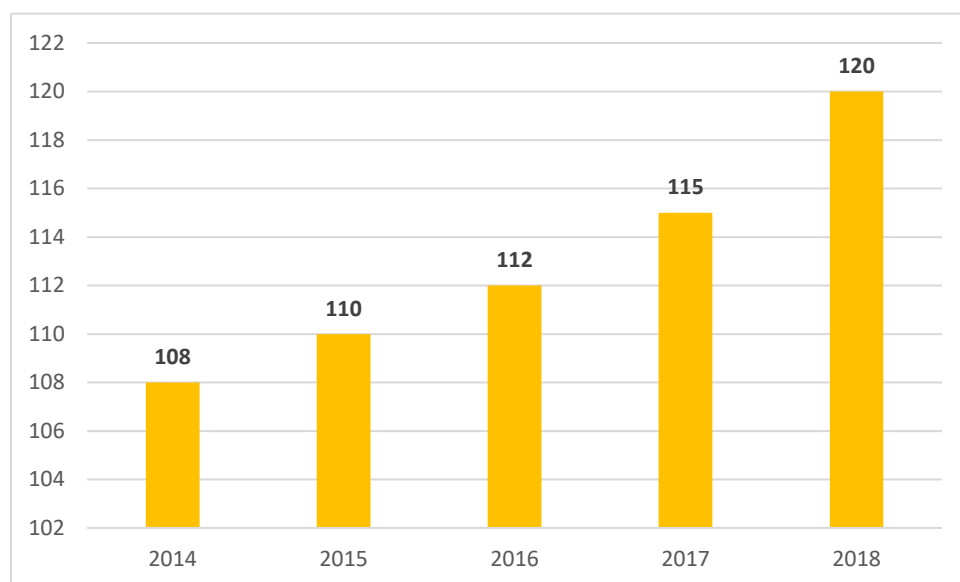
Закључак: Због значајних неслагања у подацима пописа о броју становника из 2013. године Општина Пелагићево ће у наредном периоду подузети активности (анкетирање, интерни попис) како би се направила што реалнија процјена укупног броја становника. Подаци пописа из 2013. године и процјене броја становника Завода за статистику Републике Српске за протекли петогодишњи период показују неповољна демографска кретања на подручју

општине Пелагићево која карактерише висок степен старости становништва, негативан природни прираштај те миграциона кретања млађег становништа у веће урбане средине или друге државе. Заустављање негативних демографских трендова у том смислу представља кључни изазов за дефинисање будућих развојних политика а кориштење потенцијала друштвене и привредне сарадње са дијаспором је свакако важан корак у том правцу.

в) Преглед стања и кретања у локалној економији укључујући и потенцијале и учешће дијаспоре

На подручју општине Пелагићево, према подацима Републичког завода за статистику РС, на крају 2018. године било је регистровано 120 пословних субјеката који су запошљавали 398 радника. Охрабрује података да број пословних субјеката расте кроз године па је у односу на 2014. годину повећан за 11,1%. Раст укупног броја пословних субјеката није пратио пропорционалан раст броја запослених обзиром да је он релативно константан у протеклих пет година.

Графикон 2: Број регистрованих пословних субјеката по годинама

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Табела 7: Структура регистрованих пословних субјеката

ВРСТА ДЈЕЛАТНОСТИ	Број правних лица и запослених по подручјима рада					
	2016		2017		2018	
	Број правних лица	Број запослених	Број правних лица	Број запослених	Број правних лица	Број запослених
Пољопривреда, шумарство и риболов – А	9	35	9	36	9	34
Вађење руда и камена – Б	1	-	1	-	1	-
Перађивачка индустрија – Ц	14	61	17	60	17	57
Производња и снабдијевање електричном енергијом гасом, паром и климатизација – Д	-	26	-	24	-	25
Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности заштите животне средине – Е	-	0	-	1	-	1
Грађевинарство – Ф	2	1	2	1	2	1

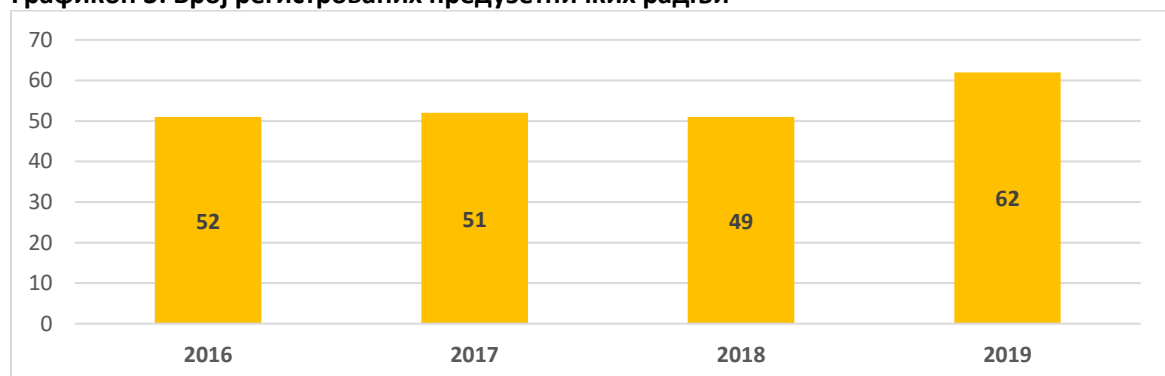
Трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала – Г	28	73	28	72	28	78
Саобраћај и складиштење – Х	3	29	3	29	3	28
Хотелијерство и угоститељств о – И	2	10	2	14	2	13
Информације и комуникације – Ј	-	-	-	-	-	-
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања -К	-	4	-	4	-	2
Пословање некретнинама – Л	-	-	-	-	-	-
Стручне, научне и техничке дјелатности – М	-	6	-	6	1	6
Административне и помоћне услужне дјелатности - Н	1	2	1	2	1	2
Јавна управа и одбрана, обавезно соц. осигурање – О	12	95	12	96	12	96
Образовање- П	2	49	2	47	2	45
Здравствена заштита и специјални рад – Q	2	4	2	4	2	5
Умјетност, забава и рекреација – Р	8	2	8	1	8	1
Остале услужне дјелатности – С	28	4	28	5	32	4
Укупно	112	401	115	402	120	398

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Из претходне табеле може се видјети да је у 2018. години највећи број пословних субјеката био у дјелатностима трговине на велико и мало, поправак моторних возила и мотоцикала, прерађивачкој индустрији те пољопривреди, шумарству и риболову. Посматрано из перспективе запошљавања, од укупно 398 запослених, највише их је у јавној управи 96, трговини на велико и мало 78, прерађивачкој индустрији 57, образовању 45 и пољопривреди 34 запослена.

Када су у питању предузетничке дјелатности, број предузетничких радњи у периоду од 2016-2018. године је у углавном константан, с тим да је у 2019. години евидентиран осјетан пораст. Претпоставка за овај пораст у 2019. години лежи у већој контроли надлежних општинских инспекцијских органа, односно регистрацији радњи које су раније радиле на црно.

Графикон 3: Број регистрованих предузетничких радњи

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге РС

Посматрајући структуру предузетничких радњи по дјелатностима, највећи број регистрованих је у трговачкој дјелатности (22) и дјелатности припреме и послуживања хране и пића (13) што заједно чини више од 50% укупног броја регистрованих предузетничких радњи.

Када су у питању укупни приходи пословних субјеката у општини Пелагићево, у претходним годинама примјетан је раст прихода, посебно у 2018. и 2019. години, на шта је највећи утицај имала дјелатност трговине на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала, са удјелом пораста у периоду 2017-2019. година од преко 50%.

Табела 8: Укупан приход привреде општине Пелагићево у КМ

Године	2016	2017	2018	2019
Укупни приходи пословних субјеката на подручју општине Пелагићево	29.051.807	27.435.373	32.302.280	35.235.819
Дјелатност трговине на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала		9.401.435	14.625.871	20.046.732

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

У периоду од 2015. до 2019. године привреда општине Пелагићево биљежи константно дефицит у спољнотрговинској размјени. У 2019. години покривеност увоза извозом је била 28,60%, док је 2015. године била свега 2.59%. Иако је увоз у паду, нажалост раст извоза није константан већ значајно осцилира из године у годину.

Табела 9: Преглед спољнотрговинске размјене за општину Пелагићево

Година	Вриједност извоза у КМ	Вриједност увоза у КМ	Вриједност спољнотрговинске размјене у КМ
2015	212.000	8.184.000	8.396.000
2016	2.004.000	7.804.000	9.808.000
2017	1.673.000	5.230.000	6.903.000
2018	907.000	5.110.000	6.017.000
2019	1.002.000	3.503.000	3.505.000

Извор: Привредна комора РС, подручна привредна комора Бијељина

Инвестиције

У погледу инвестиционих активности највећа улагања на подручју општине Пелагићево у протеклим годинама односила су се на јавну инфраструктуру (оквирно око 4.610.000 КМ уложених средстава), од чега су најзначајније изградња зграде Административно-културног центра у вриједности од 1.400.000 КМ, изградња пословне зоне у Пореврицама у вриједности од 650.000 КМ, те реконструкција и изградња путне инфраструктуре у периоду од 2016-2020. године у вриједности од 1.700.000 КМ.

Важније инвестиције у приватном сектору које се издвајају су изградња Дома за стара и немоћна лица „Мајка Терезија“ у износу од 2.000.000 КМ (са смјештајним капацитетом од 120 особа и 40 запослених), затим љеваоница умјетнина „Јуркић“ са уложених 150.000 КМ и 8 запослених, те изградња етно села „Салаш“ и „Посавско село“ са до сада уложених око 2.000.000 КМ. Треба нагласити како су наведене инвестиције у приватном сектору реализоване од стране представника дијаспоре што говори у прилог томе да јачање сарадње са дијаспором представља важну полугу будућег социо-економског развоја општине.

У наредном периоду најважнија инвестициона активност за општину Пелагићево ће бити завршетак изградње пословне зоне у МЗ Пореврице, у коју је до сада уложено 650.000 КМ и чија се површина простира на 40 хектара. Пословна зона има уређену прилазну путну инфраструктуру, извршена је електрификација и ископавање извора за водоснабдијевање. У наредном периоду је неопходно изградити комуналну инфраструктуру, путну комуникацију у

самој пословној зони те утврдити модел уступања земљишта потенцијалним инвеститорима, како би пословна зона могла почети са радом.

Пољопривреда

Подручје општине Пелагићево према природним условима, односно по пољопривредним површинама, агрометеоролошким, хидрографским и рељефним карактеристикама, погодно је за примарну пољопривредну производњу: ратарство, сточарство, повртларство, воћарство, пчеларство и рибарство.

Данас су носиоци пољопривредне производње у општини Пелагићево у највећем проценту пољопривредна газдинства. Према подацима Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге - АПИФ, у регистар пољопривредних газдинстава уписана су 220 некомерцијална и 15 комерцијалних газдинства. Овај број је тренутан и врло често променљив, зависно од погодности које пољопривредна газдинства имају кроз подршку ресорног министарства и властитог економског интереса кроз пољопривредну производњу. У нешто мањем обиму заступљена су привредна друштва за пољопривредну производњу, а најзначајније мјесто заузима Пољопривредно добро „Напредак“ чија се власничка структура мијењала кроз временске периоде, а које има велики значај у пољопривредној производњи на подручју општине Пелагићево.

У области ратарства заступљена је производња и то: кукуруза, пшенице, уљане репице, силажног кукуруза и др. гдје се дио пласира на домаће и страном тржиште, а дијелом се користи за властити тов јунади. Капацитет фарми износи 600 грла стоке а обрађује се око 951 хектар пољопривредног земљишта.

Укупна обрадива површина на територији општине Пелагићево износи 9.508 хектара, док су категорије земљишта приказане у сљедећој табели:

Табела 10: категорије пољопривредног земљишта на подручју општине Пелагићево

Категорија земљишта	Површина (ha)				
	Приватно	%	Јавно	%	Укупно
Оранице и вртови	5.112	64,65	1.208	75,40	6.320
Воћнаци	395	4,99	27	1,68	422
Виногради	0	0,0	0	0,0	0
Ливаде	266	0,37	64	3,99	330
Укупно обрадивог земљишта	5.773	73,02	1.299	81,08	7072
Пашњаци	61	0,77	24	1,49	85
Укупно пољопривредног земљишта	5.834	73,79	1.323	82,58	7157
Шумско тло	1.410	17,83	174	10,86	1584
Неплодно тло	662	8,38	105	6,56	767
Укупно	7.906	100	1.602	100	9.508

Извор: План капиталних инвестиција Општине Пелагићево

Ратарство

Ратарска производња на подручју општине Пелагићево је најзаступљенија и главни је носилац укупне биљне производње. Најзаступљенија гајена култура је кукуруз, али исто тако и друге културе попут пшенице, соје, јечма, дувана и осталог. Откуп ратарских производа врше локални млинови и ПД „Напредак“, док дио иде за личне потребе домаћинстава. Нажалост, откупне цијене су врло често јако ниске, а разлог томе свакако треба преписати лоше дефинисаном стратегијом на државном нивоу, гдје је мали пољопривредни произвођач препуштен самом себи. У сљедећој табели је приказ посијаних површина и приноса ратарских усјева.

Табела 11: приказ засијаних површина и приноса ратарских усјева

Врсте ратарских култура	2015		2016		2017		2018	
	Кол. (тоне)	површина (ха)	Кол. (тоне)	површина (ха)	Кол. (тоне)	површина (ха)	Кол. (тоне)	површина (ха)
Житарице								
Пшеница	2.275	1.150	4.600	1.250	5.000	1.500	6.000	1.600
Уљана репица	320	277,6	831	25	527	298	596	260
Тритикал	400	250	1.125	250	1.000	350	1.400	400
Јечам	175	100	400	100	350	150	525	150
Кукуруз	12.500	2.500	16.250	2.500	10.000	2.500	22.500	2.500
Дуван	750	300	900	300	450	300	450	300
Соја	500	250	625	250	250	250	500	250

Извор : Завод за статистику РС

Сточарство

У области сточарске производње најзаступљеније је свињогојство. Пласман се врши на јединој сточној пијаци на територији општине, углавном посредством купаца који долазе из различитих дијелова БиХ. Нажалост, не постоји организовани откуп нити прерађивачки капацитети свињског меса. Осим узгоја свиња, значајно мјесто заузима и тов јунади чији потенцијал би се могао додатно искористити бољим регулисањем тржишта јер ову врсту производње прате проблеми недефинисаног откупа на тржишту јунећег меса. Производња товних пилића постаје такође популарна, посебно због боље дефинисаних услова на тржишту пилећег меса и организованог откупа по принципу кооперантских уговора. Међутим, озбиљно ограничење за развој ове врсте пољопривредне дјелатности су висока почетна улагања за изградњу објеката. Мљекарство је исто тако грана сточарства која је задњих година популаризована на територији општине, највише због организованог откупа млијека, добрих откупних цијена, те релативно добрих подстицајних мјера од стране виших нивоа власти.

Табела 12: преглед стања сточног фонда на подручју општине Пелагићево

Сточарство и перадарство	2015	2016	2017	2018	2019
	Количина (комада)	Количина (комада)	Количина (комада)	Количина (комада)	Количина (комада)
Број грла говеда	1.237	1.314	1.300	1.289	1.275
Број свиња	22.994	21.880	20.835	18.900	18.585
Производња пилића	94.140	66.279	70.882	81.805	82.770
Производња јаја	5.440.500	5.434.800	5.434.400	5.560.500	5.565.900
Производња млијека (литри)	1.153.000	1.293.600	1.310.620	1.110.620	1.100.156
Број грла оваца	748	770	805	844	829

Извор: Завод за статистику РС

Повртларство

Производња поврћа углавном је заснована у пољопривредним домаћинствима за властите потребе. Пластеничка производња поврћа обавља се у нешто мањем броју пољопривредних газдинстава и обично је разноврсна, а зависно од потребе тржишта заступљена је производња расада и основних повртларских култура.

Пласман поврћа одвија се на тржници „Аризона“ Брчко која је у непосредној близини општине Пелагићево, удаљеној свега 10-так километара од центра Пелагићева. Општина Пелагићево је у сарадњи са Министарством пољопривреде у претходним годинама

реализовала пројекат набавке пластеника од 100 и 150 м² по принципу суфинансирања и то: 50% испред Министарства, 10% од стране Општине и 40% као самофинансирање пољопривредника. Само у 2019. години реализована је набавка 20 пластеника, што је показатељ потенцијала производње здраве хране у малим газдинствима која би поред производње за властите потребе вишак производа могао пласирати на тржиште и што би дефинитивно омогућило генерисање додатних прихода од пољопривреде, посебно за категорије становништва у руралним подручјима. Оно што је занимљиво да су углавном носиоци ових пројеката млади и жене са подручја општине Пелагићево.

Табела 13: повртларска производња на подручју општине Пелагићево

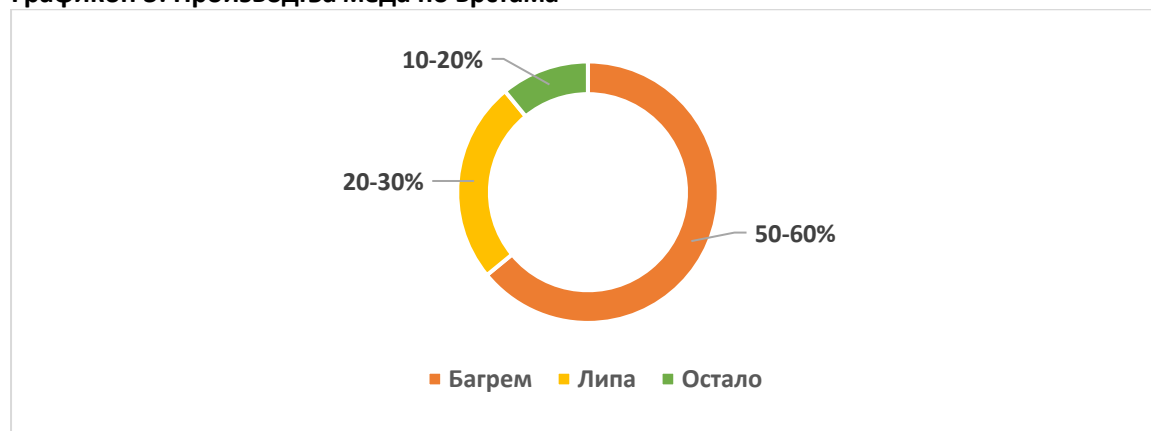
Поврће	2016		2017		2018		2019	
	површина (ха)	кол. (тона)	површина (ха)	кол. (тона)	површина (ха)	кол. (тона)	површина (ха)	кол. (тона)
Кромпир	15	37.5	15	15	15	15	18	90
Парадајз	5	10	5	10	5	10	5	20
Паприка	10	20	10	20	10	20	10	50
Лук	8	14	10	10	10	12.5	10	30
Пасуљ	4	8	5	5	5	10	5	10
Купус	8	32	10	30	10	30	10	80
Краставац	5	15	10	20	10	20	10	30

Извор: Завод за статистику РС

Пчеларство

На подручју општине Пелагићево пчеларством се бави око 50 домаћинстава и годишње у просјеку произведе 15 тона меда. Укупан број пчелињих друштава на општини је око 1.200. Од укупне производње на газдинствима чланова Удружења пчелара „Маја“ која броји 23 члана произведе се у просјеку 12 тона меда годишње (15 кг по кошници). Код осталих „малих“ или пчелара „хобиста“ производња меда је далеко мања, односно 3 тоне меда ма годишњем нивоу. Цијена меда креће је од 12-15 КМ, овисно од количине меда на тржишту и његовог квалитета. Пчеларство је профитабилна дјелатност уколико се ради на комерцијалним основама и поштују принципи пчеларења.

Графикон 3: Производња меда по врстама

Извор: Завод за статистику РС

Туризам

Туристичка организација „Пелагићево“ основана је 23.06.2011. године са циљем развоја и промоције туризма општине Пелагићево који је до тада био занемарен као привредна грана. Туризам као привредна дјелатност још увијек није у довољној мјери развијен и захтијева озбиљан и систематичан приступ у даљем раду и афирмацији.

Као један од највећих туристичких потенцијала општине Пелагићево сматра се језеро Пелагићево, прије свега због могућности за организовање спортског риболова и исказаног интереса риболоваца из цијелог свијета за ову локацију. Језеро је настало вјештачким путем ископавањем шљунка за потребе израде магистралног пута. Језеро у Пелагићеву представља једну посебну и атрактивну локацију за све љубитеље природе, рекреације и риболова. Комплекс језера је површине око 80 хектара, од чега 33 хектара обухвата водена површина језера. Језеро је просјечне дубине око 4 метра, док се годишње осцилација водостаје у зависности од климатских фактора, крећу до једног метра. Ова водена акумулација пуни се водом углавном из подземних извора са којима је спојена и чији ниво регулише и ниво језера, што значи да је у том смислу ово језеро затвореног типа и не пуни се дотоком других површинских вода.

Данас управљање водама на језеру врши СРД "Шаран" Пелагићево, чији се спектар активности креће од унапређења и заштите рибљег фонда, планирања, развоја и пропагирања спортског риболова и риболовног туризма, па све до организовања такмичарских активности у риболовном спорту и заштите човјекове природне околине. У претходних неколико година, константно се у организацији овог спортског друштва на језеру одржавају такмичења риболоваца, односно такмичења шаранске лиге БиХ, регионална такмичења риболоваца са простора бивше Југославије, као и европска такмичења у риболову. Језеро у Пелагићеву представља веома атрактивну локацију за љубитеље природе и риболова, што се најјасније види кроз честе доласке професионалних риболоваца из Енглеске, Њемачке, Аустрије и других европских држава на ово подручје.

Поред риболовног туризма на језеру је заступљен излетнички и манифестациони туризам. Од прољећа па до касне јесени се организују излети у предивном амбијенту језера. Туристичка организација „Пелагићево“ организује традиционалну манифестацију „Гастро сусрети“ која се одржава већ 10 година на језеру „Пелагићево“. Традиционално се одржава прослава 1.маја а такође су одржаване су ауто трке које би поново требале да се почну одржавати.

За област туризма треба напоменути како је Општина Пелагићево усвојила Стратешки документ „Афирмација Пелагићева кроз лик и дјело Васе Пелагића“. Покренут је низ активности у вези преноса посмртних остатака Васе Пелагића из Пожаревца што би било од изузетне важности за отварање музеја, односно реконструкцију и опремање родне куће Васе Пелагића. Реализацијом овог стратешког документа и отварање музеја „Васе Пелагић“ имаће значајне ефекте на развој туризма и културе у општини.

Сеоски туризам је једна од најбитнијих грана туризма која би се успјешно могла организовати у Пелагићеву, с обзиром на многе дијелове нетакнуте природе, чист ваздух, еко храну, пјешачење по сеоским равницама. Свакако да би примат у овом типу туризма требала имати пољопривреда која је најзаступљенија на овом поднебљу, гдје би се уклопили сви фактори, од смјештаја, здраве хране, потенцијалног рада на сеоским имањима, лова и риболова, јахања и излета. У ту сврху неопходно је додатно промовисати могућности за пружање услуга смјештаја у сеоским домаћинствима и заинтересовати пољопривреднике и за овај вид предузетничке дјелатности.

Нажалост, на територији општине Пелагићево не постоје пријављени смјештајни капацитети, што је велика мана за овдашњи туризам. Процјене су да постоји капацитет од око 110 смјештајних јединица, на чијем формалном регистровању треба поради. Једно од таквих потенцијала је Етно село које се налази у насељеном мјесту Блажевац, чији су радови и отварање у завршној фази, а власник фирме је потписао уговор са Туристичком организацијом „Пелагићево“ о посредничким услугама. Капацитет смјештаја би требао бити 50 особа типа бунгалова уз пратећи етно ресторан који такође капацитета за 50 особа.

Закључак:

Структура локалне економије на подручју општине Пелагићево карактерише доминантно учешће микро и малих предузећа, претежно у дјелатности трговине, услуга и прерађивачке дјелатности. Константан обим економских активности и запослености у протеклом периоду, као и сталан спољнотрговински дефицит намећу потребу снажнијег приступа активирању инвестиционих потенцијала општине и промоције извозно оријентисаних дјелатности. Највећи економски потенцијал и простор за унапређење пружа прерађивачка индустрија, сектор услуга и пољопривреда, гдје је, као и за остале економске гране, потребно увести системски приступ подршке постојећим предузетницима и предузећима, привлачењу инвестиција и унапређењу знања и вјештина радне снаге. У том сегменту неопходно је и пружање већих погодности за улагање дијаспоре и страних инвеститора у економске потенцијале општине Пелагићево.

Поред повољних природних услова за успјешну пољопривредну производњу потребно је радити на организованости производног циклуса уз обавезно присуство струке, подршци пласману производа на тржишту, те координацији мјере пољопривредне политике на локалном и републичком нивоу власти. Тренутно, највећи проблем у пољопривредној производњи је уситњеност парцела и изостанак значајнијих капацитета и количина које би се могле пласирати на тржиште. Из тог разлога потребно је приступити комасацији пољопривредног земљишта уз неопходну подршку Републичких органа власти, ресорних министарстава, пољопривредног факултета и института за развој пољопривреде.

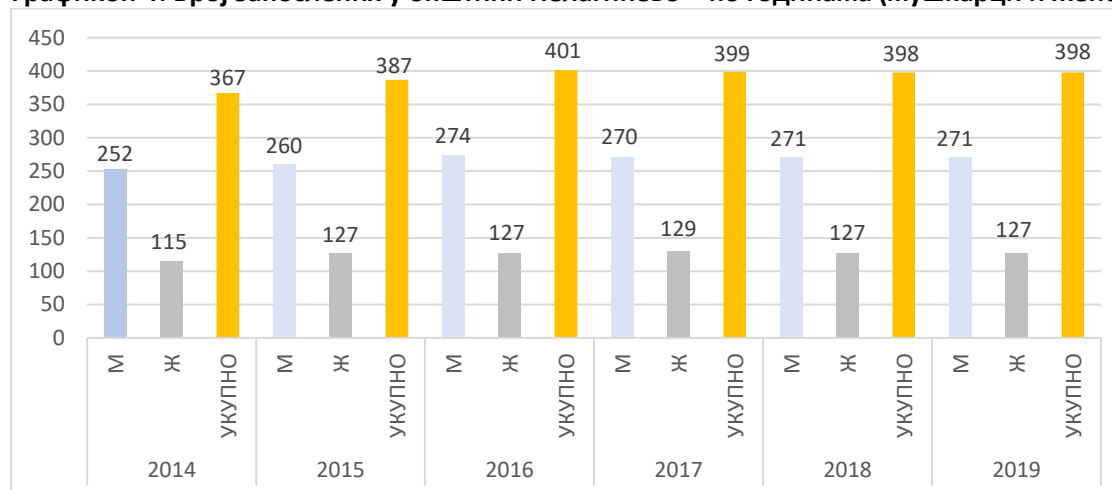
Када је у питању област туризма, примарни задатак за Туристичку организацију Пелагићево је успостављање регистрованих смјештајних капацитета. Постоје значајне могућности за увођење у понуду етно и сеоског туризма кроз подстицање становништва како у стручном аспекту, тако и финансијском. Предстојеће активности на афирмацији општине Пелагићево кроз лика и дјела Васе Пелагића, те отварање музеја, представљаће вјетар у леђа за боље позиционирање општине Пелагићево, између осталог и као туристичке дестинације.

г) Преглед стања и кретања на тржишту рада

Укупан број и структура запослених

На подручју општине Пелагићево на крају 2019. године било је запослено укупно 398 радника. Број запослених је благо растао у периоду до 2016 а од тада је готово непромијењен. У структури укупног броја запослених константно је веће учешће мушкараца него жена, 68% запослених мушкараца у односу на 32% запослених жена.

Графикон 4: Број запослених у општини Пелагићево – по годинама (мушкарци и жене)

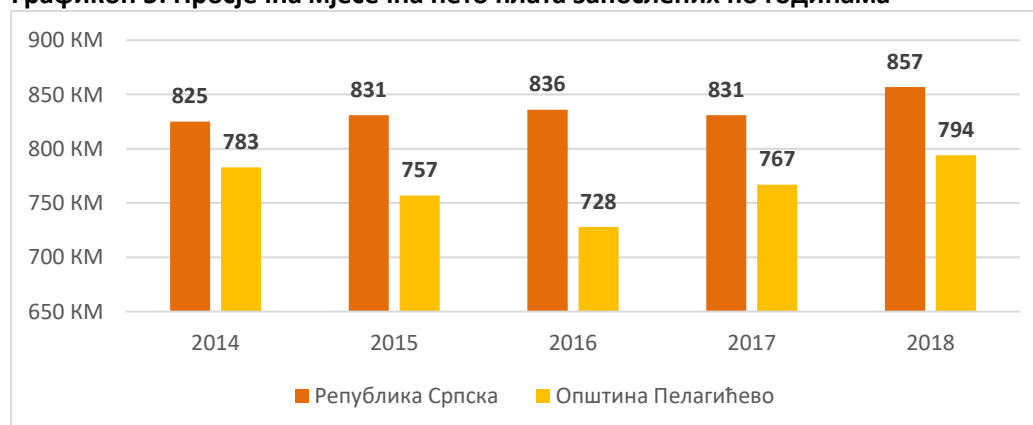

Извор: Републички завод за статистику РС и Завод за запошљавање Републике Српске

Од укупног броја запослених највећи број њих је у сектору јавне управе (96 радника), сектору трговине (78 радника), прерађивачкој индустрији (57 радника), образовању (45 радника) те у пољопривреди гдје је формално запослено 34 радника или 8,5%. Учешће жена у укупном броју запослених је највеће у секторима јавне управе, образовања и трговине.

Промјена у структури запослених по секторима имала је утицај и на висину просјечне нето плате у општини Пелагићево. Из овог разлога висина плате је осцилирала у посматраном петогодишњем периоду, с тим да је од 2016. године присутан константан тренд раста. Ипак, просјечна нето плата запослених на подручју општине Пелагићево је константно испод републичког просјека.

Графикон 5: Просјечна мјесечна нето плата запослених по годинама

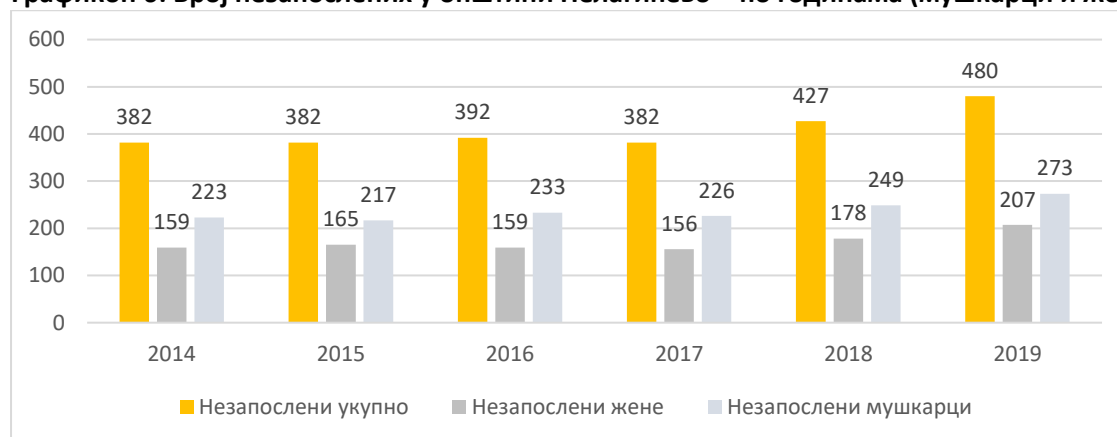

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Незапослени (број, полна, образовна и старосна структура, дужина чекања на посао)

Висока незапосленост представља један од најозбиљнијих проблема са којим се суочава општина Пелагићево. Посебно забрињава што је у претходне двије године дошло до повећања броја лица која се воде на евиденцији завода за запошљавање и то за више од 20%. Током периода до 2017. година број незапослених је био константан. У укупној структури незапослених значајније је учешће мушкараца (58%) у односу на број незапослених жена (42%)

Графикон 6: Број незапослених у општини Пелагићево – по годинама (мушкарци и жене)

Извор: Евиденција Завода за запошљавање РС

Када је у питању образовна структура незапослених, према подацима за 2019. годину највеће је учешће оних без квалификација и са ниским степеном квалификација – више од 70% свих незапослених лица. У структури незапослених значајно је учешће и лица средње стручне спреме (око 23%). Уколико се посматра старосна структура међу незапосленима је највеће учешће лица између 50 и 60 година.

Табела 14: Преглед квалификационе и старосне структуре незапослених у општини Пелагићево

Образовна структура незапослених	2019. година			Старосна структура незапослених	2019. година		
	М	Ж	Укупно		М	Ж	Укупно
НКВ	119	80	199	15-18	0	0	0
ПКВ	0	2	2	18-24	24	20	44
КВ	80	50	130	24-30	25	29	54
ВКВ	0	0	0	30-35	26	19	45
НС	0	0	0	35-40	29	20	49
ССС	55	58	113	40-45	33	26	59
ВШС	4	1	5	45-50	38	31	69
ВСС	14	15	29	50-60	76	53	129
Магистри и доктори наука	1	1	2	60+	22	9	31
Укупно	273	207	480	УКУПНО	273	207	480

Извор: ЈУ Завод за запошљавање РС

Подаци о дужини чекања на запослење по степену образовања говоре о још једном озбиљном проблему на локалном тржишту рада а који се односи на дугорочну незапосленост обзиром да је више од 75% незапослених на евиденцији дуже од двије године, а чак 38% њих је на евиденцији дуже од 4 године што је изразито тешко запошљива категорија становништва.

Број пензионера

На подручју општине Пелагићево егзистира једно удружење пензионера које окупља ову популацију становништва и представља је. Њихово дјеловање се финансира једним дијелом у приватној режији, а другим кроз грантове Општине Пелагићево. У периоду од 2016. до 2019. године број пензионера је у сталном расту, гдје највеће учешће узимају стросне пензије, што се може видјети у сљедећој табели:

Табела 15: Број пензионера у општини Пелгићево

Година/врста пензије	Старосна	Инвалидска	Породичне	Укупно
2016	86	30	130	246
2017	95	30	128	253
2018	104	31	126	261
2019	109	32	123	264

Извор: ПИО Републике Српске, подручна јединица Бијељина

Закључак: Локално тржиште рада у општини Пелагићево карактерише проблем незапослености и то дугорочне и структурне незапослености. Перспективу додатно оптерећује неповољан однос броја запослених у односу на број незапослених (1,2 незапослена у односу на 1 запосленог радника).

Када је запошљавање у питању, забиљежен је благи пораст броја запослених у периоду до 2017 године али је он тада заустављен. Истовремено, расте број незапослених лица у посматраном периоду. Већи дио незапослених својом квалификационом и старосном структуром тешко могу да одговоре на тренутне потребе тржишта рада. Због тога се у наредном периоду намеће потреба за интервенцијом на страни понуде локалног тржишта рада, првенствено у смислу обуке – доквалификације или преквалификације незапослених који имају потенцијал за запошљавање. Такође, потребно је радити на стварању једнаких могућности за запошљавање жена и мушкараца имајући у виду знатно мање учешће жена на локалном тржишту рада у односу на мушкарце.

Још један од проблема који је већ присутан, а са тенденцијом да ће у будућности ескалирати, односи се на смањење укупног контингента радне снаге због депопулације. На локалном тржишту рада присутан је релативно мали број младих људи (до 30 година старости) што је посљедица неповољних демографских трендова. Због тога је потребно структуру локалне економије усмјеравати и према дјелатностима које су атрактивне за млађу популацију и које имају снажан потенцијал раста и запошљавања.

д) Преглед стања и кретања у области друштвеног развоја

Образовање

Предшколско образовање

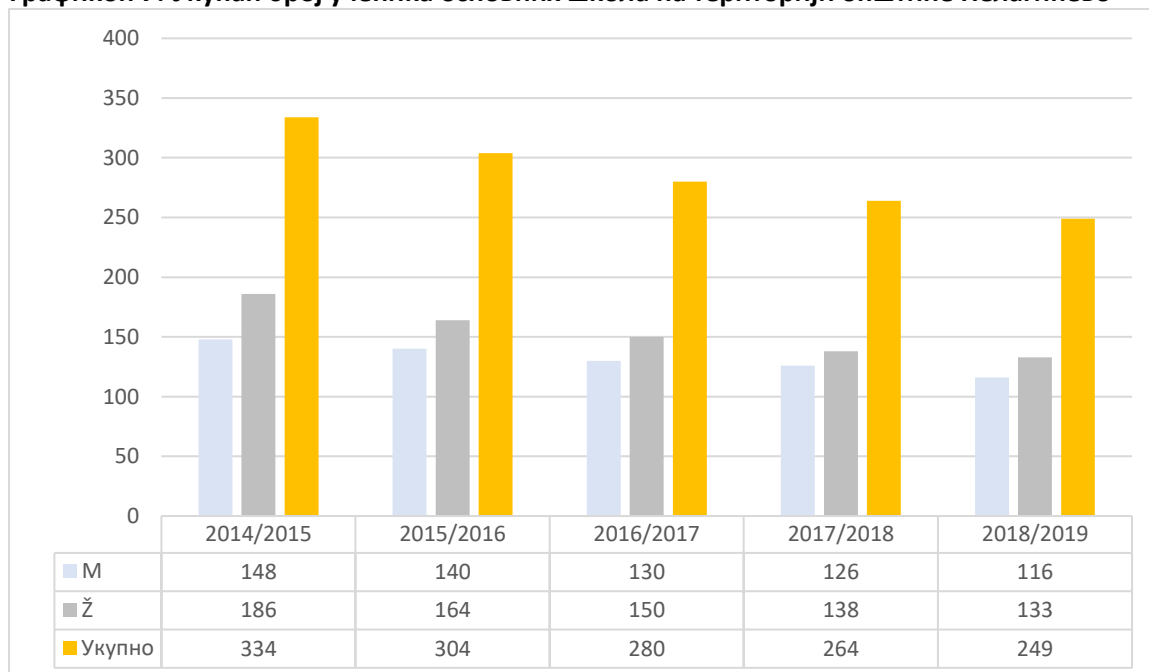
Настава предшколског образовања одвија се у склопу Основне школе „Васо Пелагић“, са тренутним бројем од 12 предшколараца у 2019. години. Установа располаже са основном опремом, намјештајем, дидактичким материјалом и играчкама, на површини 30 м². Потребно је нагласити како је 2020. године почела санација и адаптација старе зграде Општине Пелагићево у дјечије обданиште. Планирани капацитет обданишта ће бити довољан за смјештај 50 дјеце, на површини од 362м² са помоћном зградом. Вриједност радова на обданишту по предмјеру и предрачуну је 240.000 КМ.

Основно образовање

Основно образовање на подручју општине Пелагићево организовано је кроз рад Основне школе „Васо Пелагић“ која у свом саставу има једну централну и двије подручне основне школе. Централна школа је деветогодишња док су подручне школе петогодишње. Од укупног броја 85,77% ученика похађа централну школу, а 14,23% су ученици уписани у подручна одјељења.

Према подацима за школску 2018/2019 годину наставу је похађало 249 ученика, од којих 124 путују више од 3 километра до школе. Свих 124 ученика имају обезбијеђен превоз, што кроз ђачки превоз што кроз лични. У предходном петогодишњем периоду присутан је тренд смањења броја ученика. Разлог за овакво стање су, између осталог, све израженије миграције становништва, како у градска подручја тако и ван државе.

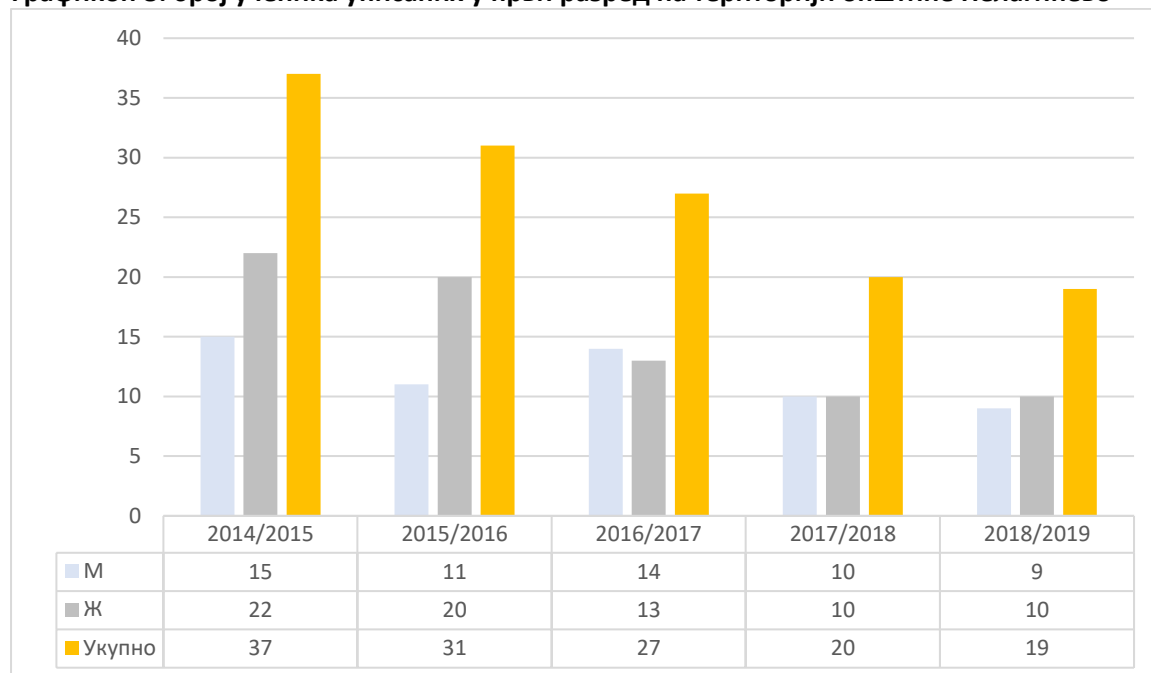
Графикон 7: Укупан број ученика основних школа на територији општине Пелагићево

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Укупан број дјеце уписан у први разред, у периоду 2014/2019. године је 134. Школе располажу са довољним бројем школског/наставног особља. Број тог особља за 2019. годину је 28 од чега је 13 жена и 15 мушкараца.

Графикон 8: број ученика уписаних у први разред на територији општине Пелагићево

Извор: Завод за статистику Републике Српске

Стање школских објеката у смислу расположивости и уређености простора није задовољавајуће. Централна школа је изграђена 1963. године, сходно томе сва столарија, фасада и кров су евидентно оштећени, те је потребна рестаурација комплетне зграде у предстојећем периоду. Наредних година ће се покушати обезбједити новчана средства за обнову. У склопу школе налази се 13 учионица са просјеком од 15 ученика по учионици, које су са застарјелим инвентаром и опремом што отежава наставни процес. Електронска учионица располаже са 10 рачунара што је мање од једног рачунара по ученику. За утопљење школе се користи катао на угаљ и дрва као средства за ложење. У 2020. години урађен је елаборат енергетске фикасности којим се тачно утврдио ниво оштећења на згради и потреба за рестаурациом. Школа нема регулисан извор питке воде. Укупна површина школе је 1450 м², а укупна површина вањског школског простора са школским фудбалским тереном је око 2.000 м². У саставу школе се налази спортска дворана изграђена 2010. године, површине 1.512м² са капацитетом пријема 127 посјетилаца. Општина Пелагићево помаже и финансира Основну школу кроз различите начине: за огрев, гориво, екскурзије и плаћање школске кухиње за социјално угрожене ученике, награде за постигнуте резултате на такмичењима, итд. На сљедећем графикону приказана су издвајања из буџета по основу финансирања образовних установа.

Графикон 9: издвајања из буџета по основу финансирања образовних установа

Извор: Финансије и рачуноводство општине Пелагићево

Средњошколско образовање и студенти

С обзиром да општина Пелагићево нема средњу школу, већина свршених основаца средњу школу уписује у Дистрикту Брчко. Са подручја општине у периоду од 2014-2018. године средњошколско образовање уписало је укупно 139 ученика. Општина стипендира одређени број средњешколаца кроз финансирање аутобуског превоза у износу од 100% или 50%, гдје примат имају ученици породица са лошим финансијским стањем и вишечлане породице.

Према Заводу за статистику РС у периоду од 2014-2018. године са подручја општине Пелагићево факултете је уписало 156 студентата, док је њих 19 дипломирало. Број уписаних студената у наведеном периоду је у опадајућем тренду. Општина Пелагићево редовно издваја буџетска средства за стипендирање редовних студената, од 2 до 4 године. Већина свршених, а такође и несвршених студената се задржи у мјестима студирања или посао тражи ван граница БиХ.

Табела 16: Општинске дотације ученика средњих школа и факултета

Година	Средња школа		Факултет	
	Број ученика	Износ дотација(КМ)	Број студената	Износ стипендија(КМ)
2015	45	16.222	19	15.520
2016	42	11.634	23	16.310
2017	53	22.048	24	21.630
2018	58	18.029	18	11.200
2019	49	16.364	14	15.100

Извор: Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности, Општина Пелагићево

Закључак: Планираном изградњом вртића у наредном периоду биће проширени капацитети за прихват дјеце у систем предшколског образовања.

Услови за основношколско образовање нису на задовољавајућем нивоу. Неопходна су већа улагања у опрему, опремање школских дворишта садржајима за спортске активности и набавку опреме за безбједност ученика (видео надзор). Санацију објекта ОШ „Васо Пелагић“ је један од пријоритета Општине Пелагићево и на том се питању убрзано ради јер је зграда Основне школе је прилично руинирана. Велики проблем представља одлазак дипломираних студената са подручја општине, гдје је неопходно наћи механизам заостанак истих кроз одрађивање приправничког у јавним институцијама или приватним фирмама.

Здравствена заштита

Амбуланта породичне медицине Пелагићево је једина здравствена установа на територији општине Пелагићево, а која је дио огранка ЈЗУ Дом здравља Бијељина од 2001. године. Амбуланта породичне медицине пружа услуге примарног нивоа здравствене заштите становништву, док услуге секундарног и терцијалног нивоа здравствене заштите становништво општине Пелагићево најчешће остварује у ЈЗУ „Свети Врачеви“ Бијељина, ЈЗУ „Здравствени центар Брчко“ Брчко Дистрикт и УКЦ „Република Српска“ Бања Лука.

Амбуланта породичне медицине је привремено смјештена у склопу зграде Дома културе „Васо Пелагић“ на површини од 140 m², а чији је екстеријер 2019. године у потпуности реновиран, док је ентеријер амбуланте и сама опремљеност у солидном стању. Међутим како су средства за изградњу нове Амбуланте обезбијеђена од донације Владе Републике Србије у износу од 296.000 КМ и чија је изградња кренула 2020. године, амбуланта ће се преселити на нову локацију чија ће површина износити 217 m². Завршетком изградње и опремањем нове зграде амбуланте ће се створити још бољи услови који ће задовољити потребе и здравствених радника и становништва општине Пелагићево.

Примарна здравствена заштита на чијем је нивоу је базирана Амбуланта породичне медицине Пелагићево садржи два тима породичне медицине коју чине два љекара опште праксе, три медицинске сестре и возач санитетског возила. У оквиру амбуланта постоји и лабораторија за потребе корисника на подручју општине Пелагићево и општине Доњи Жабар.

Структуру прихода установе у 2019. години чине средства Фонда здравственог осигурања РС и средства учешћа корисника здравствене заштите у износу од 80.000 КМ и средства Општине Пелагићево у износу од 11.207,51 КМ, што чини укупни буџет од 91.207,51 КМ и он је мање-више константан уназад посљедње три године.

Када је у питању број осигураника здравствене заштите на подручју општине Пелагићево и 2019. години било је регистровано 2.166 корисника, од чега је број носилаца осигурања 986, док је број чланова носилаца осигурања 425. У периоду од 2014-2019. година присутан је тренд смањења броја осигураника и он је пропорционалан смањењу броја становника на територији општине Пелагићево. Од укупног броја становника, 3.963 за 2018. годину, било је 2.196 осигураника, што је 55,41% покривених здравственом заштитом.

Највише присутне болести су кардиоваскуларне болести, болести карцинома, опструктивне болести плућа, сезонске инфективне вирусне болести и болести ендокриног система. Потврда томе долази у виду преминулих, гдје је у периоду од 2016-2019. године од преминулих 201 пацијента, чак 132 је преминуло од кардиоваскуларних обољења, а 35 је преминулих од карцинома.

Социјална заштита

ЈУ „Центар за социјални рад“ Пелагићево је установа социјалне заштите која је основана 2004. године одлуком Скупштине општине Пелагићево. ЈУ Центар за социјални рад је установа социјалне заштите са јавним овлашћењима и непосредно се бави правима из области социјалне заштите, породично-правне заштите и дјечије заштите. Поред јавних овлаштења ЈУ Центар за социјални рад дјелује и као стручна установа која прати и открива социјалне потребе грађана, развија превентивне активности, координира са осталим актерима у области социјалне заштите, планира и иницира развој нових и унапређење постојећих услуга, води евиденцију о корисницима и пруженим услугама и мјерама.

ЈУ Центар за социјални рад остварује редовну сарадњу са Општинском управом, преко Одјељења за друштвене дјелатности, Општинском организацијом Црвеног крста, Полицијском станицом, Основном школом, медицинским установама, установама социјалне заштите те другим организацијама и установана које се баве овом проблематиком.

ЈУ Центар за социјални рад Пелагићево је смјештен у новим, функционалним просторијама које испуњавају све прописане услове и стандарде за несметан рад стручним лицима и несметан приступ лицима са инвалидитетом. Сходно томе, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске ЈУ Центру за социјални рад Пелагићево издало је рјешење о испуњености свих услова за обављање дјелатности на шта смо изузетно поносни јер је ЈУ Центар за социјални рад један од ријетких Центара у Републици Српској који испуњава све прописане услове за обављање дјелатности. ЈУ Центар за социјални рад је повезан са електронском базом података Јавног фонда за дјечију заштиту и посједује базу података за социјалну и породично-правну заштиту. Такође, располаже путничким возилом за теренски рад. У установи је запослено 5 радника (1 дипл. психолог (1Ж), 1 дипл. социјални радник (1Ж), 1 дипл. правник (1М), 1 административни радник (1Ж) и 1 возач (1М).

Дјелатност установе се финансира средствима буџета Републике Српске и буџета Општине Пелагићево. Из буџета Републике Српске издвајају се средства са финансирање права на личну инвалиднину у износу од 100% и суфинансирају се права на новчану помоћ, права на додаток за помоћ и његу другог лица и права на здравствено осигурање за кориснике социјалне заштите у износу од 50%. У буџету јединице локалне самоуправе обезбјеђују се средства за финансирање права на новчану помоћ, додаток за помоћ и његу другог лица и права на здравствено осигурање за кориснике социјалне заштите у износу од 50% те на права на смјештај у установе, права на збрињавање у хранитељске породице, права на једнократну новчану помоћ, проширена права у социјалној заштити, финансирање трошкова збрињавања корисника у другу породицу у износу од 100% те материјалне трошкове Центра за социјални рад. У 2018. години реализовани буџет ЈУ „Центра за социјални рад“ Пелагићево је износио 381 042,00 КМ, од тога износа 297 241,00 КМ је уплаћено корисницима права и установама а 83 801,00 КМ је реализовано за плате радника и материјалне трошкове Центра за социјални рад. Удио Републике у укупном буџету за 2018. годину је био 105 355,00 КМ.

Табела 17: Буџет Центра за социјални рад

Приходи	2014	2015	2016	2017	2018
Планирани буџет (КМ)	283.120	277.200	254.400	307.300	392.200
Остварени буџет (КМ)	260.505	237.928	253.154	305.903	381.041
% удио Општине Пелагићево	75	75	75	75	75
% учешће других извора	25	25	25	25	25

Извор: Центар за социјални рад Пелагићево

У току 2018. године евидентирано је 240 корисника помоћи. Исплаћена су просјечна мјесечна средства у износу од 19730,86 КМ. У периоду од 2014. године до 2018. године евидентиран је тренд пораста корисника права на додаток за помоћ и његу другог лица. У полној структури, узимајући у обзир сва наведена права, доминирају особе женског пола.

Као корисници социјалне заштите осим законом дефинисаних корисника присутни су појединци и породице којима је потребан неки други вид помоћи и подршке (нпр. савјетовање, одређена врста координације и сл.). То су породице са проблемима у породичним односима, породице са члановима који имају проблема са менталним здрављем, породице у којима је дошло до насиља, породице са члановима зависним од алкохола, као и вишечлане породице са четворо и више дјеце.

Табела 18: Износ исплаћене помоћи Центра за социјални рад

Врста помоћи	Износ помоћи у КМ/мјесечно (просјек)				
	2014	2015	2016	2017	2018
Стална новчана помоћ	15615.99	10016.55	10626.89	9243.07	6991.89
Новчана накнада за помоћ и његу друге особе	7332.85	6344	8878.8	9449.94	8503.38
Смјештај у установама социјалне заштите	2382.03	1908.5	1786.66	2145.58	1765
Једнократна новчана помоћ	1005.83	443.75	590.42	509.58	639.08
Здравствено осигурање	2309.96	2476.63	2692.79	2680.99	1831.51
Укупна средства	28646.66	21189.43	24575.56	24029.16	19730.86

Извор: Центар за социјални рад Пелагићево

Рањиве групе

У 2018. години код ЈУ Центра за социјални рад био је регистрован 51 корисник права на новчану помоћ. Ако се узме у обзир да су корисници права на новчану помоћ лица старија од 65 година, радно неспособна лица и лица без породичног старања може се закључити да и корисници права на новчану помоћ припадају рањивој групи грађана општине Пелагићево.

У 2018. години у ЈУ „Центар за социјални рад“ Пелагићево регистровано је 14 дјеце са менталним и физичким сметњама, нису регистрована дјеца без родитељског старања, дјеца која су одгојно запуштена и занемарена, нити дјеца чији је развој ометен породичним приликама.

Институционалну подршку у очувању и унапређењу менталног здравља становништва на подручју општине Пелагићево пружају центри за ментално здравље при домовима здравља у Шамцу и Бијељини.

Закључак: Амбуланта породичне медицине Пелагићево има стабилан буџет потписан Уговором са ЈЗУ Дом здравља Бијељина и редовне дотације од стране Општине Пелагићево. Ниво здравствених услуга је на задовољавајућем нивоу, с тим да ће изградњом и пресељењем у нову зграду амбуланте тај ниво бити још виши. Активности у наредном периоду треба усмјерити на промоцију здравља, превенцију и рано откривање обољења код становништва. Неопходно је наћи боље механизме осигурања код лица која не траже запослење, односно особа чије осигурање не сноси Завод за запошљавање, а најчешћа групација неосигураних су пољопривредници.

ЈУ „Центар за социјални рад“ Пелагићево, као што је наведено, посједује адекватне услове за рад и довољан број радника. Због повећања броја корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица у наредном периоду потребно је обезбиједити јачу финансијску подршку установи за ефикасније пружање мјера социјалне заштите. Општина Пелагићево нема израђену социјалну карту што отежава процјену и планирање у области социјалне и здравствене заштите. Постоји отежано праћење социјално угрожених група, пружање заштите и остваривање свих права која припадају социјално угроженом становништву.

Стање у области спорта

На подручју општине Пелагићево егзистира 5 спортских клубова и то: Фудбалски клуб „Пелагићево“ из Пелагићева, Ногометни клуб „Трамошница“ из Трамошнице, Одбојкашки клуб „Пелагићево“ из Пелагићева, Женски одбојкашки клуб „Пелагићево“ из Пелагићева и Школа фудбала – ОФК „Еврогол“ из Пелагићева. У раду ових клубова у 2019. години укључено 177 спортиста (125 мушкараца и 52 жене) и 5 тренера. Највећи број чланова окупљају фудбалски клубови. Финансирање спортских клубова је углавном из средстава буџета општине Пелагићево, док су остали извори: грантови, чланарине, спонзорства и властита средства.

Графикон 10: Финансирање спорта из општинског буџета

Извор: Општина Пелагићево

Рад клубова се углавном финансира средствима буџета општине Пелагићево. Око 50 становника редовно се бави рекреативним спортом и око 50 повремено. Најчешћи видови рекреације је трчање, фудбал, кошарка и одбојка.

У циљу промоције спорта сваке године се организује више спортских такмичења и манифестација, а најпознатији су: Илиндански ноћни фудбалски турнир, који се организује поводом прославе Крсне славе општине Пелагићево, Светог пророка Илије и Међународни фудбалски турнир за дјецу „Булс куп“, узраста од 7 до 12 година, а на којем учествују клубови и школе фудбала из: Аустрије, Мађарске, Хрватске, Србије, Црне Горе, Сјеверне Македоније и Босне и Херцеговине.

На подручју општине Пелагићево постоје: 3 фудбалска терена и то у: Пелагићеву, Трамошници и Турићу, као и Спортска дворана која је функционише у склопу Туристичке организације Пелагићево. Спортска дворана саграђена је 2010. године, капацитета 350 мјеста и опремљена је теретаном, пословним и канцеларијским простором. У склопу ОШ „Васо Пелагић“ постоји и терен за мали фудбал.

Фудбалски клуб „Пелагићево“ регистрован је и такмичи се у оквиру Савеза Републике Српске. Основан је 1958. године као ФК „Нова младост“, да би накнадно добио своје данашње име. Такмичи се у млађима категоријама, као и у сениорској категорији. Финансира се већином из општинског буџета, док одређени дио средстава иде кроз грантове. У процесу су обезбјеђивање средства за изградњу нове зграде, односно свлачионице за играче, чија вриједност је процијењена на 60.000,00 КМ.

Ногометни клуб „Трамошница“ која је основана 1956. године, чини 18 чланова струшног штаба и играча, са годишњим буџетом од 25.000,00 КМ у 2019. години. Зграда НК „Трамошница“ посједује зграду са 205 м² која је реновирана од средстава донације Хрватске дијаспоре у свијету. Такмичи се у оквиру Федералног ногометног савеза, Ногометни савез жупаније Посавске Орашје са сениорским тимом.

Одбојкашки клуб „Пелагићево“ из Пелагићева са дугогодишњом успјешном праксом, постигао велике успјехе млађих категорија у оквиру домаће лиге Републике Српске, има значајне потенцијалне за „производњу“ младих одбојкаша, који би уз стручан и квалитетан рад могли играти и у највишим лигама Босне и Херцеговине.

Женски одбојкашки клуб „Пелагићево“ из Пелагићева је најмлађи спортски колектив на подручју општине и тренутно има само млађе селекције, а са развојем и растом, очекује се укључивање и у сениорска такмичења.

Школа фудбала – ОФК „Еврогол“ из Пелагићева финансира се из приватних извора и није буџетски корисник. Окупља дјеца узраста од 6 до 14 године, који учествују на бројним турнирима у земљи и иностранству, те укључени у Омладинске лиге под ингеренцијама Фудбалског савеза Републике Српске. Највеће учешће у организацији клуба и финансирању има дијаспора из Пелагићева.

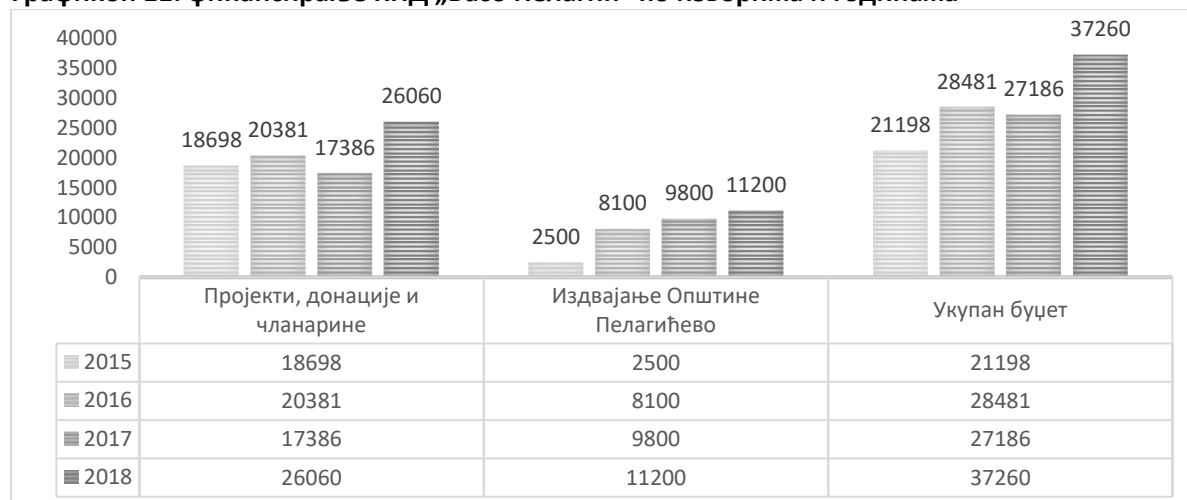
Стање у области културе

Носилац већине културних дешавања у општини Пелагићево у претходним десетљећима је било Културно просветно друштво „Васо Пелагић“. Почетком 2020. године Скупштина општине Пелагићево је донијела Одлуку о формирању Центра за културу, омладину и информисање који је преузео све активности око културних дешавања. Центар располаже зградом површине

496 м² која за основне дјелатности обухвата или има за план успоставити рад: простор за Ликовну галерију, простор за Народну библиотеку, канцеларије Центра за културу. Такође Центар на кориштење располаже салом капацитета 128 сједећих мијеста, која је опремљена најсавременијом аудио-визуелном опремом.

Од културних догађаја за општину Пелагићево најзначајнији су: међународни књижевни сабор „Гори лила уочи Илина“, „Пелагићево саборовање“ – округли сто књижевника, „Милошево књижевно вече“, „Илинданске фолклорне свечаности“, ликовна колонија и ликовна изложба. Најзначајније су свакако културни догађаји и свечаности који се одржавају око општинске и Црквене славе Свети Пророк Илија 02.08. у години, када се одвија низ „Илинданских“ манифестација. Један дио културног стваралаштва одвија се у сали Административно-културног центра где школска секција одржава програм Светосавске академије и дан школе, вече фолклора „Чувари традиције - Ђерам“, организује се пројекција филмова и одржавају представе. Црквена општина у Пелагићеву традиционално организује дочек Православне Нове године. У оквиру КПД „Васо Пелагић“ дјелује и фолклорни асамбл који се може похвалити богатим програмом, а који у оквиру „Илинданске фолклорне свечаности“ угости многе КУД-ове из земље и региона. Финансирање досадашњег кровног организатора културних догађаја КПД „Васо Пелагић“ и од 2020. године Центра за културу, омладину и информисање се врши кроз различите пројекте прем Министарствима, разне грантове, донације привредника и појединаца, као и чланарине.

Графикон 11: финансирање КПД „Васо Пелагић“ по изворима и годинама

Извор: КПД „Васо Пелагић“, Општина Пелагићево

Закључак: На подручју општине Пелагићево дјелује и функционише пет спортских организација. Резултати тих спортских клубова су задовољавајући. Клубови требају да учине напор да обезбиједе додатне изворе финансирања и рационално управљају трошковима. Спортска дворана, односно Туристичка организација Пелагићева, треба да се ангажује на унапређењу постојећих и увођењу нових садржаја објекта, обезбјеђењу већег броја корисника и газдовању на економским принципима. На игралишту ФК „Пелагићево“ присутна је потребна изградња нових свлачионица, као и расвјете на терену за игру, као и уређењу постојећег помоћног терена са новим спортским садржајима, чиме би се тај комплекс могао насловити Спортско-рекреационим центром. Изазов представља веће укључивање дјеце школског узраста и рекреативаца у спортске активности.

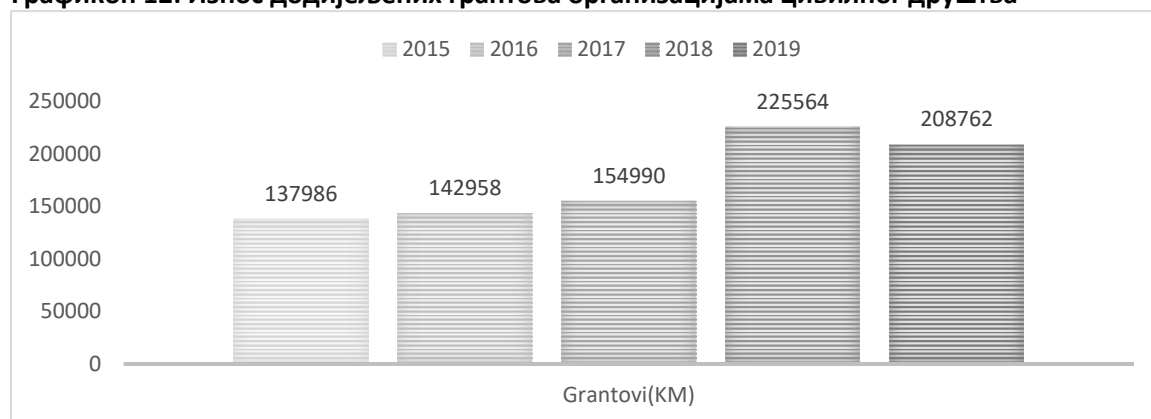
Култура у општини Пелагићево има добру традицију и стоји на добрим ногама. Неопходно је даље улагање и унапређење културних дешавања, промоцију лика и дјела Васе Пелагића,

отварање његовог музеја и реконструкцију родне куће. Постоји потреба за бољом синхронизацијом постојећих културних догађаја и осмишљавањем нових како би се анимирали грађани да се више укључују у културни живот. Организовањем културних догађаја треба радити на привлачењу већег броја посјетулаца чиме би се и економски валоризовала организација догађаја.

Цивилно друштво (невладине организације)

На подручју општине Пелагићево регистрована су 34 организације цивилног друштва(ОЦД), од чега 15 активно. Највише ОЦД-ова дјелује у области спорта(4), социјалне заштите, пољопривреде, вјерских организација, бораких организација и др. Велики број ОЦД-ова нема специфичну одредницу у којем сектору дјелује и ради. Осим пар ОЦД-ова која имају додатно финансирање из других извора, свима је примарно финансирање из буџета Општине Пелагићево. Средства се додјељују путем директног финансирања-гранта. Поред тога, Општина Пелагићево је већини ОЦД-ова обезбиједила простор за рад и функционисање.

Графикон 12: Износ додијелених грантова организацијама цивилног друштва

Извор: Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности, Општина Пелагићево

Локална управа (ефикасност рада и кључни изазови)

Општинска управа Пелагићево постоји већ три деценије и у том периоду је прешла пут од мале, неискусне, у ратним околностима формиране, локалне заједнице. Током година, константно се унапређивала организација општинске управе и радило се на побољшању ефикасности, стручности, озбиљности и свих других аспеката које има једна административна јединица. Радници општине су пролазили различите обуке, усавршавања, дошколовавања, те константно су унапређивали своје радне способности. Такође, у посљедњих неколико година дошло је до значајне смјене генерација, те су млади људи у великој мјери постали дио општинске управе и она покретачка снага која доноси нове идеје и нови ентузијазам. Данас, општинска управа Пелагићево има доста подмлађену екипу која је спремна на нове изазове и која може да се уклопи у све динамичније и комплексније друштвено-политичке токове.

Општина Пелагићево остварује своје надлежности у складу са Уставом Републике Српске, Законом о локалној самоуправи и Статутом општине Пелагићево. Органи Општине су Скупштина општине и начелник Општине. Скупштина општине је представнички орган, односно орган одлучивања и креирања политике општине. Скупштина општине Пелагићево има 15 одборника. Начелник Општине је извршни орган власти, заступа и представља општину, руководи Општинском управом и одговоран је за њен рад. У складу са Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мијеста, рад Општинске управе Пелагићево организован је кроз:

- Одјељење за општу управу, просторно уређење и стамбено-комуналне послове,
- Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности,

- Одјељење за инспекције, комуналну полицију и заједничке послове
- Кабинет начелника Општине.

У оквиру Одјељења за привреду, финансије и друштвене дјелатности, организована су три одсјека и то: Одсјек за привреду, пољопривреду и локални економски развој, Одсјек за финансије и Одсјек за цивилну и противпожарну заштиту, у оквиру којег је организована и Добровољна ватрогасна јединица. Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста општине Пелагићево, систематизовано је 44 радних мјеста, од чега су 36 службеници и 8 намјештеници. Поред наведених радних мјеста, постоје и три функционерска радна мјеста и то: Начелник, Замјеник начелника и Предсједник СО. Тренутно је попуњено 37 радних мјеста (24 мушкараца и 13 жена).

Образовна структура запослених је сљедећа:

- ВСС 13 радника (9 мушкараца и 4 жена)
- ВШС 4 радника (4 мушкарца)
- ССС 19 радника (11 мушкараца и 8 жена)
- ОШ 1 радника (1 жена)

Општинска управа је од јула 2019. године смјештена у новој згради, односно у Културно-административном центру општине Пелагићево. У новој згради је са радом кренула и шалтер сала. Општина је технички опремљена са 34 рачунара, који нису међусобно увезани али гдје сви имају приступ интернету. Путем интернета се остварује повезаност са апликацијама за е-набавке БиХ, централним регистром матичних књига, јединственим информационом системом за борачко-инвалидску заштиту, централним регистром предузетника РС, адресним регистром и регистром просторних јединица, централним регистром запослених у јавној управи, јединственим рачуном трезора и Централном изборном комисијом. Општина Пелагићево посједује своју службену веб страницу.

Пријем и обрада захтјева физичких и правних лица организована је путем шалтер сале. Општинска управа нема софтвер за праћење кретања предмета. Предмети се рјешавају брзо и у законском року, уколико су комплетни. Стопа задовољства корисника се до сада није мјерила.

Табела 19: општинска управа - број рјешених и пренесених предмета

Година	Упан број запримљених предмета	Постотак ријешених предмета	Постотак пренесених предмета
2016.	2.088	93%	6%
2017.	2.033	91%	8%
2018.	2.112	92%	7%

Извор: Општина Пелагићево

Општина Пелагићево је територијално подијељена на 10 мјесних заједница. Избори за савјете мјесних заједница нису одржани, тако да савјети нису успостављени и мјесне заједнице функционишу путем повјереника који су постављени од стране Скупштине општине. Половина мјесних заједница, односно МЗ Пелагићево Ђендићи, МЗ Пореврице, МЗ Турић, МЗ Трамошница Горња и МЗ Трамошница Доња, располажу канцеларијским просторима али ниједна мјесна заједница не располаже адекватном канцеларијском опремом потребном за рад.

Закључак: Пелагићево, као мала општина, и даље има многобројне проблеме у функционисању. Ограничен буџет условљава да запослени имају релативно ниска примања

што, свакако, може негативно да utиче на мотивисаност. Такође, из разлога што је у питању мала средина у којој свако свакога познаје, политика може бити прилично utицајна и имати значајне посљедице, а које могу бити кадровски веома проблематичне. Један од кључних изазова општине Пелагићево јесте да у наредном периоду усклади број запослених са одредбама Закона о локалној самоуправи, те да посебну пажњу посвети унапређењу кадровске политике и техничким капацитетима са којима би могли унаприједити информационе и организационе могућности општине. Такође, један од изазова је јачање имиџа општине као локалне заједнице са повољним пословним окружењем због чега је потребно јачати сарадњу са сусједним општинама као и са општинама и градовима у региону у циљу имплементације заједничких пројеката.

У сфери јачања цивилног сектора, неопходно је оспособити кадрове ОЦД-ова за припрему и реализацију пројеката како би могли да финасирају већи дио својих активности неовисно од општинског буџета, самим тим да унаприједи своје дјеловање и буду активан партнер локалној управи и становштву.

ђ) Стање јавне инфраструктуре и јавних услуга

Саобраћајна инфраструктура

Путна мрежа због могућности отварања и интеграције свеукупног простора представља најзначајнији сегмент саобраћајне инфраструктуре. Окосницу путне мреже представља дио магистралног пута М1.8 (Орашје–Тузла) у дужини од 11,2 км и М14.1 (Градачац–Пелагићево) у дужини од 8,2 км, на које се повезују значајнији локални путеви општине. Основна функција им је транзитна, али и отварање дијела општине обезбјеђењем добре приступачности до насеља која су инкорпорирана уз пут. Други по значају је регионални пут Р463 (Градачац–Орашје) у дужини од 10 км који пролази кроз сјеверозападни дио општине, односно кроз насељена мјеста Доња и Горња Трамошница и регионални пут Р462 (Градачац–Шамац) у дужини од 1,3 км кроз насељено мјесто Доње Леденице.

Стање магистралних путева је задовољавајуће, са минималним оштећењима која се углавном односе на појаву колотрага због преоптерећености и велике фреквенције возила, посебно на магистралном путу М1.8. У протеклом периоду, уназад 10 година, извршена је реконструкција оба магистрална пута, док је регионални пут у дијелу који пролази кроз општину Пелагићеву у знатно лошијем стању и захтјева скорију реконструкцију. Наведеним путним правцима управља и одржава их ЈП Путеви Републике Српске посредством предузећа која се баве предметним пословима.

Локални путеви допуњавају мрежу магистралних и регионалних путева и својом досегљивошћу и покривеношћу простора имају изузетан значај задовољења саобраћајних потреба становништва. Дијеле се на локалне и некатегорисане путеве и релативно су повољне густине и добро покривају читав простор општине, али су често малих попречних профила. Под путном мрежом са асфалтним застором је око 55,65 км локалних путева општине, док је око 43,35 км макадамских путева. У локалне путеве уврштене су и улице којих има укупно 4 у склопу општинског центра.

За дефинисање будућих развојних политика значајно је напоменути како ће кроз сјеверни дио општине проћи планирана траса дионице аутопута Вукосавље-Рача у дужини од цца 7 км уз коју се веже и траса гасовода. У току 2019. године израђен је нацрт плана парцелације предметне дионице чиме је покренут поступак за изградњу аутопута, те је реално очекивати његову изградњу у наредних 5-10 година.

Табела 20: Путна мрежа на подручју општине

Опис	Дужина (км)	%	Стање (добро/лоше)
Некатегорисани	123	48,56	Лоше
Локални	99	39,08	Лоше
Регионални	11,3	4,46	Лоше
Магистрални	20	7,90	Добро
Аутопут (план)	(7)	-	-
Укупно	253,3	100	-

Извор: Подаци о путној мрежи преузети из интерног пописа и извјештавања Завода за статистику РС

Од остале саобраћајне инфраструктуре и објеката, на подручју општине постоји велики број мостова, укупно 26, од којих је 17 мостова дужине 5-10 метара, а 9 мостова дужине 10-30 метара. Сви мостови су тренутно у добром стању а неки су од 2014. године реконструисани након оштећења насталих од поплава. Постоји пријетња од оштећења конструкција на мостовима због неадекватно уређених ријечних обала у појасу моста, што је била честа појава у протеклом периоду услед проблема са поплавама, те је неопходно у сарадњи са надлежном Агенцијом за воде приступити рјешавању овог проблема.

Износ финансијских средстава које је Општина Пелагићево уложила у санацију и изградњу некатегорисаних цеста у периоду од 2014. до 2018. године био је 465.009,53 КМ, док је износ финансијских средстава који је уложен у санацију и изградњу локалних цеста у периоду од 2014. до 2018. године био 752.665 КМ. Средства која су из општинског буџета издвојена у периоду од 2014. до 2018. године за редовно одржавање цеста износи 415.469,21 КМ. У циљу равномјерног развоја општине, али и растерећења саобраћајне мреже у централном подручју, планирана је изградња обилазнице у дужини од 3.575 метара, а која би спојила магистралне путеве М1.8 и М14.1. Поред тога израђена је пројектна документација за реконструкцију неколико важних путних праваца, изградњу раскрснице на улазу у насељено мјесто Пелагићево, изградњу нове улице са кружним током у центру насеља чије се имплементације очекују у наредном периоду.

Закључак: Развој саобраћајне инфраструктуре је од изузетног значаја за развој општине у свим сегментима, па је потребно посветити велику пажњу ка томе. Одржавање и стање локалне путне мреже која је у надлежности Општине Пелагићево окатегорисано је као релативно лоше, изузев неколико путних праваца који се редовно одржавају и оних који су реконструисани у протеклих 10-ак година. Лоше стање путне мреже јесте првенствено због недовољног улагања, али и чињенице да Општина управља великом дужином путних праваца за чије одржавање и реконструкцију је немогуће обезбиједити средства из властитог буџета. Због тога је потребно наћи моделе из којих ће се финансирати одржавање путева и асфалирање нових дионица. Један од модела јесте да се дио средстава од комуналних такси и накнада одвоји за одржавање и развој путне мреже, да се донесу одлуке о наплати накнада за издавање путних сагласности, да се донесе одлука о суфинансирању приликом асфалтирања и сл.

Електро-енергетска мрежа

Дистрибуција електричне енергије на подручју општине обавља се посредством предузећа ЗЕДП „Електро-Бијељина“ а.д. Бијељина које је главно за снабдијевање електричном енергијом на подручју општине Пелагићево, осим у насељу Доње Леденице гдје се снабдијевање потрошача електричном енергијом врши посредством ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој. Примарни извор напајања електричном енергијом подручја општине Пелагићево је трафостаница 35/10 kV „Пелагићево“ снаге 2x4 MVA. Трансформаторска станица садржи четири 10 kV излаза укупне дужине СН мреже 93 km којима се напајају потрошачи на подручју општина Пелагићево и Доњи Жабар. На подручју општине Пелагићево укупна дужина 10 kV водова је око 66 km и електрична енергија се до потрошача дистрибуира преко 60 ТС 10/0.4 kV. Од тог броја 48 ТС је власништво ЗЕДП Електро-Бијељина, а 12 ТС је у приватном власништву. Вршна снага у ТС 35/10 kV је 2,2 MW, изузев зимског периода (децембар-фебруар), када износи максимално 4,6MW.

Напајање електричном енергијом постојећих потрошача је на задовољавајућем нивоу уз могућност побољшања даљњом реконструкцијом и изградњом НН мреже у складу са ширењем насеља. Осим 35 kV далековода, кроз обухват територије општине у западном дијелу пролази и далековод 2x220kV ТЕ Тузла – Ђаково и у сјеверном дијелу општине ДВ 110kV ТС Брчко 1 – ТС Добој 3.

У току 2020. године на локалитету индустријске зоне Блажевац-Порембрице, за потребе електроснабдијевања пословне зоне, планирана је изградња монтажне бетонске трансформаторске станице 10/0,4 kV/kV инсталисане снаге 2x630 kVA са прикључним 10 kV далеководом.

Јавна расвјета

На територији општине Пелагићево јавном расвјетом укупно је покривено 26 km улица и путева. Укупно је инсталирано 514 свјетиљки на 510 стубова, а просјечно растојање између стубова износи око 50 m, док је просјечна висина свјетиљки 7 m.

У општинском центру јавном расвјетом покривене су главне улице укључујући и трг на којем је инсталирано 20 LED свјетиљки на 20 стубова висине 4 m, паркинг простор иза зграде општине са 12 LED свјетиљки инсталираних на 12 стубова, игралиште код школе и фудбалски стадион. Осим у централном дијелу општине, уличном расвјетом покривен је дио насељеног мјеста Пелагићево уз магистрални пут Градачац-Пелагићево, дио насеља Липовица, Старчевићи, Звездан и Ђендићи, дијелови насељеног мјеста Турић, Блажевац, Самаревац, Горња и Доња Трамошница, у најгушће насељеним дијеловима. Врсте свјетиљки су различите, углавном су метал халогене, са мањим бројем живиних и LED свјетиљки. Такође јавном расвјетом освјетљена су поједина спомен обиљежја, јавне чесме и нека од игралишта уз подручне основне школе. Трошкове јавне расвјете у ужем урбаном дијелу Пелагићева сноси Општина из властитог буџета, док у осталим дијеловима грађани плаћају половину износа, а набавку опреме за расвјету сносила је Општина.

Општина Пелагићево је у преговорима око кредитног ангажмана набавке и замјене постојећих свјетиљки, са савременим LED свјетиљкама како би се кроз побољшање енергетске ефикасности смањили мјесечни издаци за потрошњу електричне енергије за уличну расвјету.

Закључак: Иако је снабдијевање електричном енергијом на подручју Пелагићева задовољавајуће, нисконапонска дистрибутивна мрежа у општини Пелагићево је већим дијелом у релативно лошем стању, што је генерална оцјена за све дистрибутивне мреже у Републици Српској. Изведена је надземно, кориштењем AlFe ужади. Од овога треба изузети реконструисани дио НН мреже који одухвата 7 трафо поља и реализован је кориштењем НН СКС-а.

На цијелом руралном подручју гдје су далеководи изграђени на дрвеним стубовима, потребно је дрвене стубове замијенити са армирано-бетонским (АБ) стубовима. Све стубне трафо-станице које су преоптерећене потребно је замијенити новим трафо-станицама већег капацитета. Такође је потребно на сеоским подручјима општине изградити нове стубне трафо-станице у циљу приближавања напојних тачака потрошачима тј. скраћивања НН мрежа и смањења губитака. Дотрајалу нисконапонску мрежу на дрвеним стубовима и голим ужадима малог пресека реконструисати на начин да се уграђују армирано-бетонски стубови и самоносиви кабловски сноп.

У будућности посветити пажњу промовисању и интензивирању кориштења обновљивих извора енергије и производњу електричне енергије преко соларних и вјетро електрана, те производњу електричне енергије од биомасе.

Приликом реконструкције и изградње нисконапонске мреже предвидјети позиционирање стубова уз саобраћајнице са резервисањем прикључака за инсталирање свјетиљки. Кроз јавне позиве за додијелу грантова који се односе на побољшање енергетске ефикасности аплицирати са пројектима уградње LED расвјете.

Водоснабдијевање

Постојеће снабдијевање водом општине Пелагићево није на задовољавајућем нивоу. Снабдијевања се одвијају путем индивидуалних бунара са системом хидрофора, и то за неке мјесне заједнице, док је за мјесну заједницу Доње Леденице вода загађена због бацања разних отпада, због чега је снабдијевање питком водом ове мјесне заједнице врло лоше и потребно га је додатно обрадити. Због лошијег квалитета бунарске воде, становници питку воду углавном користе са јавних и приватних артешких бунара. Значајнији постојећи артешки бунари, који егзистирају на подручју општине Пелагићево и са којих се одвија индивидуално снабдијевање су:

- Артешки бунар Пелагићево Центар (Црквена порта) - јавни;
- Артешки бунар Пелагићево Центар (код угоститељског објекта „Мали рај“) - приватни;
- Артешки бунар Пелагићево Центар (код предузећа „Ракић“ д.о.о.) - приватни;
- Артешки бунар Пелагићево Центар (у насељу Старчевићи) - приватни;
- Артешки бунар Пелагићево Центар (код бившег комуналног предузећа) - јавни;
- Артешки бунар Ђендићи (Звјездан) - јавни;
- Артешки бунар Ђендићи (код Радивојевић моста) - приватни;
- Артешки бунар Кладуша (код зграде МЗ Кладуша) - јавни;
- Артешки бунар Кладуша (у насељу Шаркани) - јавни;
- Артешки бунар Блажевац (Маројевићи) - јавни.

У МЗ Горња Трамошница постоји водовод који је организованог карактера, тј врши се колективно снабдијевање већег броја домаћинстава. Овим водоводом управља локална заједница и снабдијева се око 200 домаћинстава из МЗ Горње и Доње Трамошнице.

У центру Пелагићева израђена су два артешка бунара, од којих се један користи за водоснабдијевање Административно-културног центра Пелагићево и хидрантске мреже коју користи ДВД Пелагићево за пуњење ватрогасног возила, а други за водоснабдијевање објекта нове амбуланте породичне медицине, на који ће бити прикључени и објекти у обухвату Трга 9. јануар.

У обухвату Пословне зоне Пореврице (Блажевац-Пореврице) извршена су детаљна хидрогеолошка истраживања и израђена истражна бушотина за водоснабдијевање пословне зоне. У току 2020. године је израђен елаборат о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви подземних вода и пројекат водоснабдијевања пословне зоне са стављањем изворишта у зону санитарне заштите.

Поред артешких бунара који су горе наведени постоје и извори воде (извори који нису каптирани и за које су предвиђена истраживања) на локацијама:

- Извориште воде Турић - Бјелована;
- Извориште воде Самаревац;
- Извориште воде Горња Трамошница - Бубан;
- Извориште воде Горња Трамошница - Тузлани.

Закључак: С обзиром да се у постојећој ситуацији расположиви водни ресурси у највећој мјери не користе на најбољи начин, те су изложени загађивању, чињеница је да одрживи развој у области водопривреде могуће остварити једино уз примјену принципа интегралног управљања водним ресурсима, јединствено дјелујући у сва три водопривредна сектора: кориштењу вода, заштити вода и заштити од штетног дејства вода. Поред водовода у МЗ Горња Трамошница неопходно је да се ријеше проблеми водоснабдијевања и у другим дијеловима општине Пелагићево, а према смјерницама датим у Предстудији изводљивости водоснабдијевања општине Пелагићево која је израђена у протеклом периоду донацијом

Чешке развојне агенције. Због тога је у наредном периоду потребно уложити значајније напоре како би се осигурала средства за финансирање изградње водовода, првенствено кроз расположиве ЕУ фондове и на бази грант средстава.

Канализација

Прикупљање и одвођење отпадних вода на територији општине Пелагићево врши се углавном путем индивидуалних септичких јама. Мала одступања у погледу прикупљања отпадних вода су само у МЗ Центар, и то у ужем урбано дијелу гдје је изграђен колектор у дужини цца 1600 m, а диспозиција отпадних вода се врши у биолошки пречистач. За остале дијелове МЗ Центар, као и друге мјесне заједнице у општини, прикупљање и диспозиција отпадних вода се врши путем индивидуалних септичких јама чији квалитет је упитан, па се стога јавља потреба за изградњом затвореног система одводње отпадних вода. Ово питање добија више на значају, из разлога јер је ова општина доста богата подземним акумулацијама питке воде, које се морају заштитити од даљег загађења.

Табела 21: Отпадне воде - канализациона мрежа

Опис	2014	2015	2016	2017	2018
Бр. километара канализационе мреже на подручју општине	1.643	1.643	1.643	1.643	1.643
Домаћинства - прикључци	65	65	65	65	65
Правне особе – прикључци	21	21	23	23	25
Бр. домаћинстава у општини без прикључка на канализациону мрежу - процјена	1.858	1.858	1.858	1.858	1.858

Извор: Стање канализационе мреже извучено је из интерног пописа општине Пелагићево

Општина Пелагићево посједује пројектно техничку документацију за изградњу канализационе мреже у дужини од 2800 m са колектором прије испуста у реципијент у дијелу МЗ Центар код основне школе. За предметни дио канализационе мреже у дужини од 900 m мреже постоје издати локацијски услови, а Општина Пелагићево аплицирала је преко пројекта прекограничне сарадње за грантовска средства за изградњу овог дијела канализационе мреже.

Закључак: Изградња канализационе мреже и одговарајућих постројења за пречишћавање отпадних вода је потребно реализовати као једно од приоритетних рјешења, а у циљу бољег и квалитетнијег живота на овим просторима. Првенствено због спречавања загађења подземних питких вода и стварања предуслова за изградњу водоводне мреже.

Телекомуникације

Поштанске услуге за пријем и дистрибуцију пошиљки (писама, поште, пакета, рачуна и сл.) на подручју општине Пелагићево врши се посредством предузећа за поштански саобраћај Републике Српске а.д. „Поште Српске“, које има пословницу у склопу Административно-културног центра Пелагићево смјештеног у централном дијелу насеља.

Подручје општине у потпуности је покривено сигналом мобилне телефоније од стране четири оператера, који се преноси преко базних станица распоређених на неколико локација на подручју општине. Преко компаније МТЕЛ омогућене су услуге из области фиксне телефоније, интернета, дигиталне телевизије и преноса података до свих домаћинстава на подручју општине. Осим МТЕЛ-а, кроз дијелове Пелагићева, Поребрица и Блажевца извршена је изградња ТТ канализације са кабловима оптичке мреже са могућношћу прикључка индивидуалних домаћинстава на мрежу, од стране компанија Телрад Нет и ДСЛ Електроника.

У технолошком смислу телекомуникације на предметном подручју не заостају пуно за европским, па ни за свјетским телекомуникацијама. Развој мобилне телефоније је убрзанији тако да је број претплатника мобилне телефоније већи од броја претплатника фиксне телефоније. Што се тиче мобилне телефоније комуникације се обављају преко базних станица постављених на локацијама за које су сагласности од општинске управе, одјељења за урбанизам, затражили оператери мобилне телефоније (М-тел, БХ Телеком, Еронет и Халоо). У сједишту општине, на антенском стубу мобилне телефоније лоцираном поред објекта поште постављена је фиксна радио-станица коју за потребе интерне комуникације користи локална станица полиције.

Управљање отпадом

Одржавање чистоће општине, одржавање канализације и одвоз отпада врше одговарајућа правна лица путем уговарања, јер на територији општине Пелагићево не постоји јавно комунално предузеће. У централном дијелу насеља постављене су канте за отпатке, док се на неколико јавних локација налазе контејнери запремине 1,1 m³ и 5 m³. Одлуком СО Пелагићево, обавеза свих домаћинстава и правних субјеката је да са комуналним предузећем које врши одвоз комуналног отпада склопе уговор о одвозу. Комунални отпад одлаже се на привремену депонију „РОВ“ у насељеном мјесту Пелагићево, која не испуњава минималне техничке услове за рад депоније (неадекватно је ограђена, нема струју, воду, сталан чуварски надзор). У протеклом периоду израђен је документ Програм мјера са динамиком прилагођавања за рад постојеће депоније „РОВ“ који је одобрен од стране Министарства за просторно уређење и грађење, те су уложена одређена средства за санацију депоније према документу која су недовољна за рјешавање проблема. Поред поменутог документа, за санацију депоније РОВ израђена је и пројектно техничка документација.

На подручју општине Пелагићево егзистира читав низ проблема у области збрињавања чврстог отпада, што има значајне посљедице и негативне утицаје на квалитет животне средине. Оваква ситуација у многоме може негативно утицати на здравље становништва. Квалитетно рјешење питања санитарног збрињавања чврстог отпада на подручју општине Пелагићево представља комплексан проблема како прикупљања и селектовања, тако и транспорта и коначног одлагања на депонију. Посебан проблем са аспекта заштите животне средине представља неконтролисано одлагање чврстог отпада, тзв. “дивље депоније”, којих није много(2-3), али свакако стварају велико онечишћење природе.

Закључак: Обзиром да Општина Пелагићево поседује низ документације која се односи на област управљања отпадом, осим горе поменуте документације, располаже са документом Локални план управљања отпадом 2017-2022 и Студија изводљивости изградње рециклажног дворишта. У наредном кратком периоду неопходно је пронаћи рјешења која се углавном односе на материјална средства и приступити рјешавању проблема адекватног управљања отпадом и санацији постојеће привремене депоније комуналног отпада која представља знатну пријетњу по угрожавање животне средине.

Мјере заштите од елементарних непогода (процјене штета од поплава, лед и град)

Подручје општине подложно је, у одређеној мјери, опасностима од елементарних непогода и то од: поплава, клизишта, временских непогода и пожара. У последњих 10 година највише штете начињено је поплавама, које су се појављивале три пута (2010., 2014. и 2016. године). Највише штете претрпила је пољопривреда и пољопривредни усјеви и сточарство, саобраћајна инфраструктура и неколико домаћинстава оштећењем стамбених и помоћних објеката. Према процјени штете настале од поплава у 2014. години укупан износ штете износио је 704.400,00 КМ.

Појава клизишта углавном је везана за поплаве и велике количине падавина које изазивају ерозију земљишта и настају углавном у насељеним мјестима која су благо брдовита. Док су појаве пожара најчешће изазване људским фактором приликом паљења ниског растиња и искориштених пољопривредних усјева стрништа и кукурузовине.

Штете настале временским непогодама су од леда и града, мраза и вјетра, а углавном се односе на штете на пољопривреди. Најчешће појаве леда и града су у МЗ Блажевац и МЗ Пореврице, гдје је осим штете на пољопривредним усјевима било штете и на покретној и непокретној имовини. Последње веће штете од града десиле су се 2014. године на подручју МЗ Блажевац. На подручју општине Пелагићево налазе се укупно три лансирне станице противградне одбране капацитета по шест противградних ракета. Лансирне станице су распоређене у МЗ Блажевац, МЗ Кладуша (насељено мјесто Пелагићево) и МЗ Доња Трамошница, а наредбу за испаливање ракета издаје цивилна заштита Општине Пелагићево према налогу радарског центра Градишка. Активно дејство лансирних станица је у периоду од 15.04. до 15.09. мјесеца.

2020. године како на свјетском нивоу и БиХ, општину Пелагићево је погодила пандемија COVID-19 вирусом. Као одговор на пандемију Општина је формирала општински штаб за ванредну ситуацију, који је у координацији са Републичким штабом за ванредне ситуације, Амбулантом породичне медицине, Црвеним крстом Пелагићево, Центром за социјални рад Пелагићево и другим релевантним институцијама на свакодневном нивоу засиједао, вршио преглед стња и сходно томе доносио одлуке неопходне за контролу COVID-19 вируса. Основан је карантин, спровођен је надзор особа у изолацији од стране Комуналне полиције општине Пелагићево, основан волонтерски тим за помоћ особама у изолацији, додјељивани разни видови помоћи, како финансијске, тако и у виду пакета особама које су највише погођене. Правовремено дјеловање је дало резултат, а као потврда томе говори чинјеница да на територији општине Пелагићево ни једна особа није била заражена вирусом COVID-19.

Закључак: Обзиром да су поплаве највећа пријетња на подручју општине, а уједно су узрочно последична веза за изазивање клизишта, потребно је извршити регулацију водотока у погледу заштите од поплава. Узроци за настајање поплава су изливање воде из природних и вјештачких површина, као посљедица високих водостаја усљед обимних количина падавина.

Угрожена подручја

Од угрожених подручја на територији Општине Пелагићево заступљени су нестабилни терени и девастиране површине. Нестабилни терени су подручја која су на основу инжењерско геолошких карактеристика, могућег развоја геолошких процеса, рељефа, хидрографије, геолошког састава, грађе терена издвојени као нестабилни за градњу. Нестабилни терени налазе се у источном дијелу општине, уз ријеку Ломницу, затим на подручју Жабар Бара, на сјеверу дио Њивка и сјеверни дио Доње Трамошнице и у засеоку Граб, уз поток Чађавица протежући се и на дио територије насеља Орлово Поље.

Девастиране површине чине напуштена позајмишта шљунка и дивље депоније. Одлуком о одређивању простора за експлоатацију шљунка Општине Пелагићево одређено је шест локалитета која су се користила за експлоатацију шљунка и то су:

- подручје Орлово Поље I,
- Орлово Поље II,
- Пелагићево – Драгићи,
- Трамошница – Чардак,
- Пелагићево – Пољице,
- Горња Трамошница – Поља.

Данас је већина ових подручја за експлоатацију напуштена и простор чини депресија испуњена водом. Девастиране површине су заступљене већим дијелом на подручју насеља Горња и Доња Трамошница и један локалитет око Жабар Баре. Најзначајније дивље депоније су распрострањене у сјеверо-западном дијелу општине у Доњим Леденицама и у сјевероисточном дијелу, иза пољопривредног добра „Напредак“, у насељеном мјесту Пелагићево. Једини начин за санацију ових подручја подразумјева рекултивацију земљишта, што представља скуп процес, те је неопходно дугорочно планирање рјешавања овог проблема.

Цивилна заштита

Цивилна заштита и Добровољна ватрогасна јединица су успостављени као одсијек у организационом саставу Одјељења за привреду, финансије и друштвене дјелатности Општине Пелагићево са задатком провођења мјера цивилне заштите и заштите од пожара. Цивилна заштита има 1 запосленог, док ДВЈ броји 5 запослених са положеним ватрогасним испитом. ДВЈ је опремљена са једним ватрогасним возилом и једним теренским возилом.

На подручју општине Пелагићева дужина водотока износи 84.997 м, од чега је 14.410 м дужина уређеног водотока. Дужина поплавно ризичних водотока на подручју општине варира и груба процјена износи око 20.000 м. Највеће поплаве и штете од поплава у претходних десет година су забиљежене 2014. године, када је дошло до изливања на више ријека и потока и гдје су нанијете већа материјална оштећења махом на приватним посједима. У 2015. и 2016. години санирано је 4.000 м водотока на подручју општине.

На подручју општине Пелагићево забиљежена су три клизишта у претходним годинама, од којих ни једном не узрокује веће материјалне штете. Такође нису забиљежени већи шумски пожари, иако из године у годину су љета све топлија, ниво и величина пожара се своди на шумарке и мање пољопривредне површине.

Највећа пријетња по становништво општине Пелагићево долази од стране минских површина заосталих од последњег рата. Процјењена сумњива површина након рата износила је око 5.000.000 м², док је та површина у 2020. години износи око 2.000.000 м². У претходним годинама већина површина је деминирана кроз различите донације, од чега највећа донирана средства је обезбиједила Краљевина Норвешка.

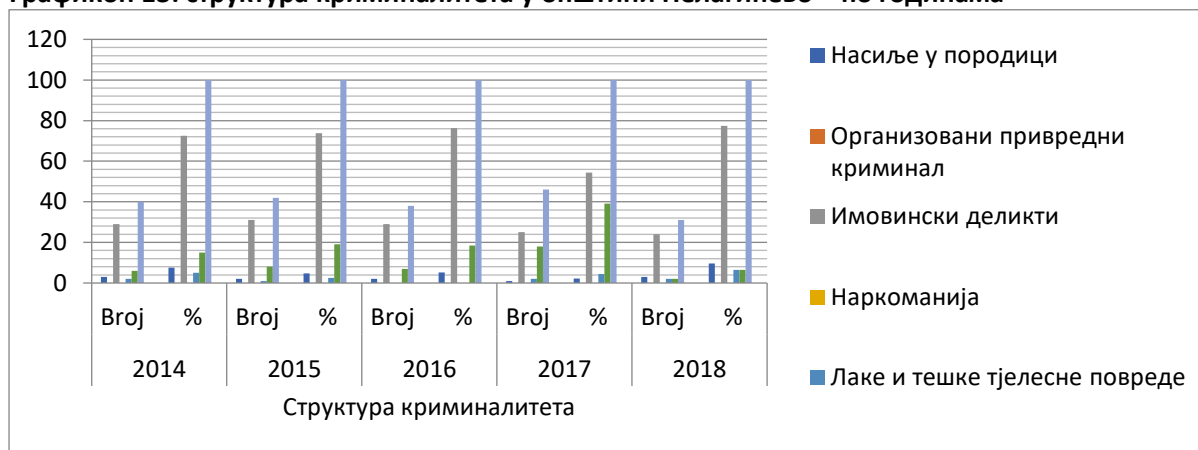
Када је у питању ситуација око стања у случају елементарних непогода као што су поплаве, пожари, град и др. Општина Пелагићево не улази организовано и спремно с обзиром да у буџету не постоји ставка везана за суочавање са елементарним непогодама или средства за финансирање система заштите и спашавања становништва. Такође, не постоји систем за рано упозорење од елементарних непогода и других несрећа, као ни идентификована и заштићена критична инфраструктура. Велики проблем такође у случају непогоде престављају и зграде неких јавних установа као што је Основна школа, која нема план и знакове за евакуацију, што ствара велику угроженост за ученике и особље ове установе.

Закључак: Општина Пелагићево мора уложити веће напоре како би се цјелокупна територија очистила од минских направа. Уједно, неопходна су већа улагања за превенцију заштите од поплава, као и већи ниво опремања и обуке чланова ДВЈ како би одговорили свим изазовима. Свакако највећи изазов представљају елементарне непогоде, гдје општина Пелагићево улази крајње неспремна и гдје је неопходно из темеља покренути унапређење овог аспекта заштите становништва.

Безбједност у заједници

На подручју општине Пелагићево у периоду од 2014. до 2018. године почињено је 196 кривичних дијела, од чега је број кривичних дијела по познатом починиоцу 45, док је број кривичних дијела по непознатом починиоцу 151. Процент укупне расвијетљености у овом истом периоду износи 52,4 %. Структура криминалитета је приказана на сљедећем графикану.

Графикон 13: структура криминалитета у општини Пелагићево – по годинама

Извор: Полициска станица Пелагићево

Због миграције становништва, посебно сезонских од стране повратничке популације која ради у иностранству, велики број индивидуалних објеката је ненастањен и незаштићен, што повећава опасност од имовинских деликата. На ову грану криминалитета укупно отпада 70,8% почињених кривичних дијела.

Општина Пелагићево нема значајних проблема са псима луталицама, с обзиром да се ради о руралном типу становања и бригу о псима воде становници општине. Спорадични случајеви који се десе везано за псе луталице рјешавају се у сарадњи са Брчко Дистриктом гдје је успостављен азил за псе.

Закључак: Безбједност становништва у општини Пелагићево са аспекта јавног реда, мира и других безбједносних пријетњи је на задовољавајућем нивоу. Све врсте криминалних активности, осим имовинских деликата, су релативно ријетке. Ипак, у наредном периоду неопходна је већа укљученост полиције у заједници како би се сигурност грађана подигла на још виши ниво.

е) Стање просторно планске документације

Општина Пелагићево као јединица локалне самоуправе покривена је стратешким документом Просторним планом општине Пелагићево 2012 – 2032, израђеним од стране Института за грађевинарство „ИГ“ Бања Лука, а усвојеним Одлуком СО Пелагићево 28.10.2014. године. Просторним планом покривена је цјелокупна територија општине Пелагићево, а документ је усклађен са Просторним планом Републике Српске.

Од спроведбених докумената просторног уређења израђен је Регулациони план стамбеног насеља Пелагићево, израђен од стране Урбанистичког завода Републике Српске, Бања Лука, а усвојеним Одлуком СО Пелагићево 15.12.2001. године. Обухват простора Регулационог плана је 48,18 Ха. За предметно подручје урађен је и план парцелације и формиране грађевинске парцеле према плану. Обзиром да је период важења Регулационог плана 10 година, исти је истекао 2011. године, а због негативне тенденције развоја насеља план није продужен нити израђен нови.

Кроз Просторни план општине Пелагићево 2012-2032 дату су смјернице за спровођење плана чиме је дефинисана обавеза за израду планске и стратешке документације детаљније регулације, а односи се на:

- Израду урбанистичког плана урбаног подручја насеља Пелагићево,
- Израду регулационог плана индустријских зона (укупно 5 зона),
- Израда регулационог плана спортско-рекреативних зона (укупно 3 зоне).

Закључак: Неопходно је приступити ка спровођењу Просторног плана, односно са израдом обавезујуће планске документације дефинисане Просторним планом. Обзиром да се ради о више докумената, што производи велике трошкове израде, приоритет ставити на израду урбанистичког плана урбаног подручја насеља Пелагићево, те на израду регулационих планова индустријских зона, посебно индустријске зоне Блажевац-Пореврице која је најперспективнија и инфраструктурно најопремљенија зона. Средства за израду просторно планске документације обезбједити доношењем одлуке о наплати накнаде за уређења градског грађевинског земљишта и ренте и накнада које се наплаћују приликом издавања одобрења за грађење и наплаћених накнада за кориштење јавних површина.

ж) Анализа буџета и пројекције средстава за финансирање реализације стратегије развоја

У наредној табели приказано је кретање буџетских прихода и расхода Општине Пелагићево током шестогодишњег периода 2014 – 2019. година. Може се уочити да буџетски приходи, уз одређене осцилације током 2015. године, биљеже тренд раста док у њиховој структури доминантно учествују порески приходи, а нарочито приходи од индиректних пореза са више од 60% у односу на укупне приходе. То указује на чињеницу да су буџетски приходи врло еластични у односу на економска кретања и зависни од тренутног механизма расподеле средстава од индиректних пореза према јединицама локалне самоуправе у Републици Српској.

Тренд раста присутан је и на страни буџетских расхода гдје се приближно 50% укупних средстава издваја за плате и накнаде запослених те на материјалне трошкове. Треба нагласити да се значајан дио буџета издваја и за грантове, субвенције и различите врсте новчаних дознака према буџетским корисницима, укључујући и средства за кориснике услуга социјалне заштите.

Табела 22: Упоредни преглед буџетских средстава општине Пелагићево (2014 – 2019.)

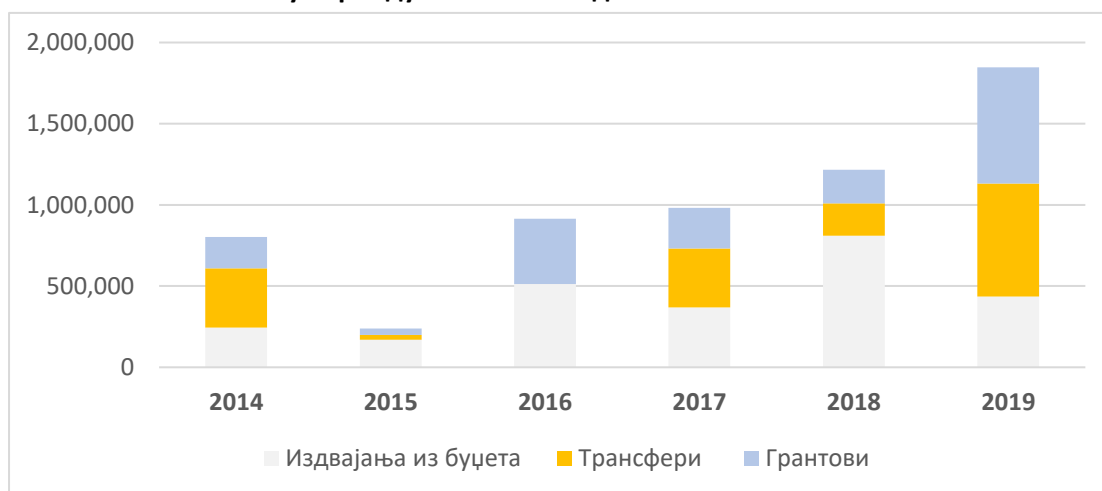
Опис / година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Укупни приходи	2.384.744	2.006.672	2.491.168	2.671.626	2.629.335	3.628.929
Порески приходи	1.616.267	1.683.647	1.740.529	1.676.359	1.844.995	2.025.407
Непорески приходи	102.363	113.297	182.032	188.574	172.683	191.964
Грантови	666.114	209.728	568.607	806.693	611.657	411.049
Укупни расходи	2.073.096	1.774.270	2.190.718	2.228.622	2.907.006	3.533.374
Плате и накнаде запослених	800.627	833.372	795.725	842.481	845.585	986.868
Материјални трошкови	511.896	282.877	366.277	473.440	489.435	527.316
Субвенције, грантови и дознаке	458.936	430.313	449.921	517.441	624.378	228.313 + 394.092

Капитални издаци	245.613	170.505	513.589	369.773	811.216	1.028.222
Расходи финансирања	56.024	57.203	65.206	25.487	136.392	197.321
Разлика између укупних прихода и расхода	311.648	232.402	300.450	443.004	(277.671)	

(Извор: Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности, Општина Пелагићево)

Када су у питању капитални издаци и средства за финансирање развојних пројеката на подручју општине Пелагићево, у посматраном периоду дошло је до значајног повећања издвајања за ове намјене, посебно од 2016. године.

Графикон 14: Преглед издвајања средстава за реализацију капиталних инвестиција у општини Пелагићево у периоду 2014-2019. година

Извор: Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности, Општина Пелагићево)

У структури финансирања капиталних пројеката, издвајања из општинског буџета су се, у смислу процентуалног учешћа, мијењала из године у годину у односу на екстерне изворе. Ако се посматра просјек за посматрани временски период онда се може закључити да су издвајања из интерних извора (буџета) била на нивоу од 48% док је преосталих 52% финансирано из екстерних извора (трансфери и грантови). Када су у питању најзначајнији капитални пројекти у претходном периоду онда треба поменути пројекат реконструкције и уређења Дома културе, пројекат уређења пословне зоне Пореврице, пројекат изградње Спомен-комплекса Васо Пелагић и уређење Трга 9. јануар, итд.

Процјена финансирања стратегије развоја ЈЛС за период 2021.-2027. године припремљена је узимајући у обзир тренд издвојених средстава у претходном периоду, планираног буџета за текућу годину и пројекције буџета (ДОБ-а) за наредне три године, те на основу процјене очекиваних допунских средстава из осталих екстерних извора. Такође, приликом процјене водило се рачуна о ограничењима у погледу акумулираних обавеза и задужености као и других ризика.

Овдје треба нагласити да је од укупно планираних средстава за развојне приоритете и/или капиталне/инфраструктурне инвестиције у протеклих 6 година (2014-2019), **од буџетом предвиђених 2,47 милиона КМ реализовано је 2,54 милиона КМ**, што је на нивоу вишем од стопроцентног извршења! Када је ријеч о структури финансирања по областима развоја, не постоје потпуни подаци који би омогућили прецизан увид али се на основу природе реализованих пројеката оквирно може рећи да је највише средстава уложене у пројекте

друштвеног развоја (више од 50% укупних средстава), затим у пројекте заштите животне средине и енергетске ефикасности, око 30%, те у пројекте економског развоја преосталих 20%.

На основу анализе прибављених информација и података у погледу пројекције издвајања за Стратегију развоја општине Пелагићево за период 2021-2027. годину, за капиталне пројекте и остале инвестиционо значајне пројекте је оквирно предвиђено 11,2 милиона КМ (5,3 милиона КМ буџетски и 5,9 милиона КМ екстерни извори). Ова пројекција полази од претпоставке да ће до краја 2021. године издвајања из буџета за реализацију капиталних пројеката бити нешто нижа у односу на ранији период, због очекиваних негативних ефеката изазваних глобалном пандемијом вируса COVID 19, и у том периоду је планирано веће учешће екстерних извора финансирања. Од 2022. године планирана је стабилизација буџета и нешто већи проценат буџетских средстава за реализацију капиталних инвестиција на подручју општине

Када је ријеч о тренутном финансијском стању општине Пелагићево, акумулиране обавезе на дан 31.12.2019. године износе 1.150.740 КМ, од чега краткорочне обавезе износе 643.291 КМ, а дугорочне обавезе 507.449 КМ. Сервисирање свих обавеза по основу дугорочних задужења у складу са тренутном временском динамиком је планирано до краја 2023. године

Ова процјена је припремљена путем консултација кључних чланова Развојног тима и Службе за финансије те је усаглашена са начелником. Процјена служи као полазна основа за припрему индикативног оквира финансирања стратегије развоја општине Пелагићево.

Табела 23: Преглед процјене по главним изворима финансирања за период 2021.-2027. године

Извори финансирања стратегије развоја ЈЛС	УКУПНО (у хиљадама КМ)							
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Из буџета ЈЛС (у КМ)	500	700	700	850	850	850	850	5.300
Из екстерних извора*	400	500	500	550	550	550	550	3.600
Из екстерних извора**	300	300	300	350	350	350	350	2.300
УКУПНО (у КМ)	1.200	1.500	1.500	1.750	1.750	1.750	1.750	11.200
Економски развој		Друштвени развој		Развој околиша /заштите животне средине			Укупно	
2.240.000 КМ		5.600.000 КМ		3.360.000 КМ			11.200.000	

*Кредити, ентитети, држава, јавна предузећа и приватни извори, у КМ.

**ИПА, донатори и остало, у КМ

2.2 SWOT анализа и стратешко фокусирање

а) Преглед унутрашњих и спољних фактора – SWOT анализа.

На основу анализе свих релевантних сфера друштвеног дјеловања и живота, те кроз осврт на историјску подлогу и традицију у појединим областима, идентификоване су кључне снаге и слабости те препознати изазови али и потенцијали за будући развој општине Пелагићево.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Веома повољан географски положај у односу на путне правце регионалног и државног значаја ✓ Близина ауто-пута БГ-ЗГ, аеродрома у Тузли и луке у Брчком ✓ Повољни природни услови, те квантитативно и квалитативно богатство природних ресурса (плодно тло, вода, шума) ✓ Велика обрадива површина погодна за све видове пољопривреде ✓ Богато културно-историјско наслеђе, традиција, етно култура и препознатљивост подручја као родном мјесту Васе Пелагића ✓ Двије спортско рекреационе зоне у оквиру којих су језера погодна за спортски и риболовни туризам ✓ Инфраструктура која пружа добру основу за развој (електро-мрежа, телекомуникациона, путна, итд) ✓ Уређено урбано језгро центра Пелагићева ✓ Успостављена буџетска линија за стипендирање студената ✓ Успостављен послеријатни повратак становништва ✓ Добро уређена и опремљена примарна здравствена заштита ✓ Низак степен криминалитета, релативно висок ниво безбједности грађана 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ Низак степен запослености укупног и радно-способног становништва, неповољна образовна и економска структура становништва ✧ Синтетички индикатор развијености је испод нивоа Републике, што подразумева: низак ниво продуктивности рада предузећа, низак ниво страних улагања, недостатак квалификоване радне снаге, недовољну регионалну сарадњу предузећа ✧ Неповољна старосна структура становништва ✧ Депопулација и ниска густина насељености ✧ Успорен процес трансформације привреде, недовољно развијена мала и средња предузећа, низак предузетнички капацитет (непостојање предузећа-локалних привредних лидера) ✧ Монолитна привредна структура (са значајним учешћем пољопривреде и другим нискоакумулативним дјелатностима) ✧ Неразвијен аграрни сектор (слаба подршка агро института у погледу трансфера знања и искустава, уситњени посједи, застарјела механизација, неорганизован тржишни приступ, неконтролисана употреба хемијских средстава) ✧ Недостатак система управљања отпадом (дивље депоније, непостојање рњегионалне санитарне депоније и локалне трансфер станице) ✧ Неадекватна презентација туристичких потенцијала и непостојање регистрованих смјештајних капацитета ✧ Непотпуна стратешко-планска документација ✧ Недовољно изграђена водоводна и канализациона инфраструктура ✧ Ограничена доступност секундарне и терцијарне здравствене заштите због удаљености здравствених центара ✧ Нереформисана јавна управа

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Лоша повезаност јавним превозом са градовима и општинама у региону ❖ Неадекватни капацитети и неспремност за дјеловање у случају елементарних непогода
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> 🕒 Тренд улагања у развој и осавремењавање пољопривредне производње 🕒 Велики број пројеката у области развоја локалних институција и инфраструктуре 🕒 Развој центара у свим МЗ и ревитализација села у складу са објективним потребама 🕒 Најављена траса ауто-пута Вукосавље - Рача 🕒 Пословни инкубатори 🕒 Учешће у пројекту прекограничне сарадње 🕒 Пораст интереса за активним одмором, сеоски туризам и рекреативна настава 🕒 Изградња два етно села и туризам у истим 🕒 Додатна афирмација Пелагићева кроз лик и дјело Васе Пелагића 🕒 Пораст интереса за органски здравом храном 🕒 Оснивање кластера у пољопривреди 🕒 Могућност веће сарадње са дијаспором 🕒 Отварање ЕУ фондова за рурални развој 🕒 Изградња пословне зоне у насељеном мјесту Поребрице 🕒 Тренд улагања у побољшање примарне здравствене заштите и домова за стара и немоћна лица 	<ul style="list-style-type: none"> 🕒 Демографски фактор (демографско пражњење општине и миграције, односно мања заинтересованост младих за живот у традиционалним условима) 🕒 Одлив радно способног и образованог становништва 🕒 Занемаривање концепта одрживог развоја 🕒 Еколошки фактор(деградација земље и воде што може утицати и на опште здравље становништва) 🕒 Сива економија 🕒 Јака конкуренција у области аграра и других привредних грана, из других општина, региона и иностранства 🕒 Непостојање регионалне депоније и система управљања отпадом, недостатак инвестиција у животну средину 🕒 Нерационална потрошња електричне енергије и слаба промоција примјене обновљивих извора енергија 🕒 Велика могућност плављења пољопривредног земљишта 🕒 Политичка и економска нестабилност у БиХ и региону 🕒 Климатске промјене које негативно утичу на пољопривредну производњу 🕒 Неповјерење инвеститора и дијаспоре у економску и политичку ситуацију у земљи

б) Стратешко фокусирање

На основу ситуационе анализе, те уочених снага и слабости, односно, прилика и пријетњи, утврђени су и формулисани основни развојни правци као стратешки фокуси општине Пелагићево за наредни седмогодиши период. То су:

- Побољшање демографске структуре становништва, кроз улагање у друштвени развој и подизање квалитета живота;
- Подизање нивоа економских активности и запошљавање на подручју општине Пелагићево, посебно у областима пољопривреде, прерађивачке индустрије, услужних дјелатности и туризма;
- Очување и заштита животне средине уз развој комуналне инфраструктуре и одрживо кориштење природних ресурса

Побољшање демографске структуре становништва, кроз улагање у друштвени развој и подизање квалитета живота

Општина Пелагићево је суочена са озбиљним проблемом одлива становништва, нарочито младих и радно способних. Како би се овај негативан тренд зауставио неопходно је радити на сљедећим аспектима друштвеног развоја и квалитету живота становништва: стварању прилака за запошљавање, подизању квалитета комуналних услуга и инфраструктуре, унапређењу здравствене и социјалне заштите, квалитета и доступности образовања, проширењу садржаја у области културе, спорта, као и очувању квалитета животне средине. Побољшање животног стандарда и квалитета живота становништва захтијева свеобухватан рад на побројаним факторима друштвеног развоја, како у урбаним, тако и у руралним подручјима општине. У складу с тим, Општина Пелагићево ће у наредном периоду ставити фокус на активности које се односе на изградњу комуналне инфраструктуре и водоводне мреже, на санацију и уређење школских објеката, изградњу вртића, развој саобраћајне мреже у руралним подручјима, унапређење услуга здравствене заштите, санацију домова култура у руралним срединама и др. Неке од активности, као што је изградња Амбуланта породичне медицине, изградња вртића и санација Основне школе, реконструкција домова култура и др. су већ започете и за очекивати је да се успјешно реализацију у наредном периоду. То је свакако основ за покретање и других активности које ће бити првенствено усмјерене ка задржавању младих јер је то од стратешког значаја за општину Пелагићево. У складу с тим будуће интервенције односиће се на промовисање могућности за стицање нових знања и вјештина, развој идеја, примјену иновација и савремених технологија, те анимирање младих кроз различите културно-едукативне и спортске програме и садржаје.

Подизање нивоа економских активности и запошљавање на подручју општине Пелагићево, посебно у области пољопривреде, прерађивачке индустрије и туризма

Општина Пелагићево располаже значајним компаративним предностима и природним ресурсима погодним за развој пољопривреде, прерађивачке индустрије, као и за јачање сектора туризма и услужних дјелатности. У области пољопривреде општина Пелагићево има дугу традицију и препознатљивост, нарочито у ратарству и сточарству. Како би се ова економски јака грана за нашу општину још више развила и унаприједила, неопходне је уложити већи напор у подстицање становништва, прије свега младих, на формирање

пољопривредних газдинстава (самозапошљавање), првенствено кроз подршку при набавци нове механизације, комасацију пољопривредног земљишта, те јачањем задрugarства како би се постигла већа конкурентност и могућност за пласман роба. Пољопривреда такође може бити добар основ и за покретање прерађивачких капацитета, на чему ће општина Пелагићево и у наредном периоду задржати фокус. Стварањем повољног окружења и усмјеравање инвестиција у производњу производа и услуга са вишим степеном додатне вриједности, Општина Пелагићево покушава да утиче са изградњом пословне зоне „Порбрице“. На локалитету пословне зоне би се требали успоставити нови капацитети прерађивачке индустрије али и других економских дјелатности, чиме би се утицало на побољшање садашње структуре локалне економије. Поред пољопривреде и прерађивачке индустрије, општина Пелагићево има низ компаративних предност за развој туризма и пратећих дјелатности, гдје ће поред ловног и риболовног туризма, будући главни фокуси бити на етно туризму и промоцији агротуризма кроз лик и дјело Васе Пелагића, односно отварање музеј-куће Васе Пелагића. Све претходно наведено за циљ има унапређење економских активности на територији општине, како би се створиле нове могућности за запошљавање и бољи животни стандард становништва.

Очување и заштита животне средине уз развој комуналне инфраструктуре и одрживо кориштење природних ресурса

Територија општине Пелагићево располаже са бројним и разноликим природним ресурсима који захтијевају трајну бригу и заштиту у циљу одрживог локалног развоја. С обзром да је већи дио подручја општине покривен плодним земљиштем неопходно је заштити исто од прекомијерног третирања хемијским препаратима и вјештачким ђубривима. Заштита животне средине на подручју општине захтијева и што хитније рјешавање проблема трајног збрињавања и управљања отпадом па је посебан фокус стављен на санирање депоније „Ров“ и уклањање дивљих депонија. Како би се заштитили водотоци, неопходна је системско рјешавање отпадних вода, првенствено кроз изградњу нових канализационих система и проширење канализационе мреже. У сфери заштите од елементарних непогода неопходна су већа улагања за превенцију заштите од поплава, као и већи ниво опремања и обуке чланова Ватрогасне јединице како би били у стању да одговоре свим изазовима. Из перспективе енергетске ефикасности потребно је посветити пажњу промовисању и интензивирању кориштења обновљивих извора енергије и производњи електричне енергије преко соларних и вјетро електрана, те производњи електричне енергије од биомасе.

2.3 Визија развоја и стратешки циљеви, са индикаторима

а) Визија развоја

Визија развоја општине Пелагићево, као генерални циљ укупног развојног процеса, кроз своју свеобухватност и орјентисаност на будућност, представља истинску афирмацију локалних потенцијала уоквирених у једну јединствену слику будућности, у којој спектар спектар разноврсних стратешких орјентација доживљава свој потпуни склад и изражајност.

Визија развоја општине Пелагићево

Општина Пелагићево – природна оаза у срцу Посавине, са прекрасним крајоликом, уређеном и одрживом животном средином, повољне пословне климе, развијене привреде, туристички, културни и спортски центар, подручје задовољних људи, широких могућности и дестинација омиљена за посјету и одмор.

Приједлог кратке изјаве о визији:

„Мјесто са утиснутим генима Васе Пелагића, средина у коју људи радо долазе и остају да живе, уче и раде“.

б) Стратешки циљеви, са индикаторима

На основу креиране визије развоја општине Пелагићево, као и на основу анализе њених основних претпоставки, дефинисани су стратешки циљеви развоја као смјернице које у наредном седмогодишњем периоду требају да доведу до испуњења визије.

Табела: Индикатори (утицаја) реализације стратешких циљева

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2018. година)	Циљна вриједност (2027. година)
Подигнут ниво економских активности и запошљавања	Повећан укупан годишњи приход пословних субјеката регистрованих на подручју општине Пелагићево	-	-
	Смањен број незапослених	-	-
	Повећан број запослених	-	-

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2018.)	Циљна вриједност (2027.)
Побољшана демографска структура становништва и унапријеђен квалитет живота	Смањен негативни миграциони салдо општине (петогодишњи просјек)	-	-
	Повећан број ученика уписаних у први разред основне школе	-	-
	Повећан удио становника у доби од 15 – 64 године у укупном броју становника	-	-

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	Индикатор (утицаја)	Полазна вриједност (2018.)	Циљна вриједност (2027.)
Очувана и заштићена животна средина	Смањена вриједност пријављених штета од елементарних непогода на подручју општине Пелагићево - осмогодишњи просјек	-	-
	Количина отпада на територији општине Пелагићево који се организовано прикупља и збрињава	-	-

3. Приоритети и мјере са индикаторима

<p>Стратешки циљ 1: Подигнут ниво економских активности и запошљавања</p>	<ul style="list-style-type: none">•Приоритет 1.1: Развој пољопривреде•Приоритет 1.2: Подизање капацитета прерађивачке индустрије•Приоритет 1.3: Јачање сектора туризма и услужних дјелатности
<p>Стратешки циљ 2: Побољшана демографска структура становништва и унапријеђен квалитет живота</p>	<ul style="list-style-type: none">•Приоритет 2.1: Унапређењу здравствене и социјалне заштите•Приоритет 2.2: Побољшање квалитета и доступности образовања•Приоритет 2.3: Подизање квалитета комуналних услуга и инфраструктуре•Приоритет 2.4: Проширење садржаја у области културе и спорта•Приоритет 2.5: Подизање ефикасности рада јавне управе
<p>Стратешки циљ 3: Очувана и заштићена животна средина</p>	<ul style="list-style-type: none">•Приоритет 3.1: Изградња система за трајно збрињавање и управљање отпадом укључујући рјешавање питања отпадних вода•Приоритет 3.2: Унапређење заштите од елементарних непогода и природних несрећа•Приоритет 3.3: Побољшање енергетске ефикасности

